

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a cincea extinsă)

3 mai 2007*

În cauza T-357/02,

Freistaat Sachsen, reprezentat de T. Lübbig, avocat,

reclamant,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnii V. Kreuzsitz și J. Flett,
în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect anularea articolului 2 al doilea paragraf și a articolelor 3 și 4 din Decizia 2003/226/CE a Comisiei din 24 septembrie 2002 privind schema de ajutor preconizată de Germania — „Program în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii — Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor din Saxonia” — Subprogramele 1 (coaching), 4 (participarea la târguri și expoziții), 5 (cooperare) și 7 (promovarea designului) (JO 2003, L 91, p. 13),

* Limba de procedură: germana.

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE
(Camera a cincea extinsă),

compus din domnul M. Vilaras, președinte, doamna M. E. Martins Ribeiro, domnii F. Dehousse, D. Šváby și doamna K. Jürimäe, judecători,

grefier: doamna C. Kristensen, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 21 martie 2006,

pronunță prezenta

Hotărâre

Cadrul juridic

- ¹ Articolul 87 alineatul (1) CE prevede:

„Cu excepția derogărilor prevăzute de prezentul tratat, sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre.”

2 Potrivit articolului 87 alineatul (3) CE:

„Pot fi considerate compatibile cu piața comună:

(a) ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut;

[...]

(c) ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice, în cazul în care acestea nu aduc modificări condițiilor schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun;

[...]”

3 Comunicarea din 2 iulie 1992 a Comisiei privind procedura de autorizare accelerată pentru schemele de ajutor pentru întreprinderile mici și mijlocii și pentru modificările schemelor existente (JO C 213, p. 10, denumită în continuare „Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată”) prevede:

„[...]”

În principiu, Comisia nu va formula nicio obiecție cu privire la schemele noi de ajutor sau la modificările schemelor existente notificate conform articolului [88] alineatul (3) [CE] și care răspund următoarelor criterii:

1. noile scheme de ajutor, fiind însă excluse sectoarele industriale avute în vedere de orientările specifice ale Comunității, precum și ajutoarele pentru sectoarele agricultură, pescuit, transporturi și cărbune.

Schemele trebuie să fie limitate la întreprinderile mici și mijlocii [...]

De asemenea, schemele trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

[...]

Nu beneficiază de acest sistem toate ajutoarele pentru export în comerțul intracomunitar, precum și ajutoarele de funcționare;

2. modificările schemelor existente, aprobate de Comisie, cu excepția cazurilor specifice în care autorizația a fost limitată în mod strict la durata, bugetul și/sau modalitățile notificate.

Modificarea poate antrena:

— o prelungire fără majorarea resurselor bugetare;

- o majorare a creditelor bugetare disponibile, până la 20 % din suma inițială, însă fără prelungire;

- o majorare a creditelor bugetare disponibile, până la 20 % din suma inițială, cu prelungire;

- înăsprirea criteriilor de aplicare.

[...]

Comisia se va pronunța asupra notificărilor în termen de 20 de zile lucrătoare.”
[traducere neoficială]

- 4 Orientările privind ajutoarele de stat regionale (JO 1998, C 74, p. 9, modificate așa cum este indicat în JO 2000, C 258, p. 5, denumite în continuare „Orientările privind ajutoarele regionale”) prevăd la punctul 2, intitulat „Domeniu de aplicare”, că sunt aplicate de către Comisie ajutoarelor regionale acordate pentru toate sectoarele de activitate, cu excepția producției, transformării și comercializării produselor agricole din anexa II la tratat, a pescuitului și a industriei carbonifere.

- 5 În ceea ce privește ajutoarele de funcționare, Orientările privind ajutoarele regionale prevăd în special:

„4.15. Ajutoarele regionale destinate reducerii cheltuielilor curente ale întreprinderii (ajutoare de funcționare) sunt, în principiu, interzise. Cu toate acestea, în mod excepțional, pot fi acordate ajutoare de acest tip în regiunile care beneficiază de

derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) [litera] (a) [CE], cu condiția ca acestea să fie justificate în funcție de contribuția lor la dezvoltarea regională, de natura lor și ca dimensiunea lor să fie proporțională cu handicapurile pe care urmăresc să le compenseze. Statul membru trebuie să demonstreze existența handicapurilor și să aprecieze importanța acestora. Aceste ajutoare de funcționare trebuie să fie limitate în timp și degresive.

[...]

4.17. Nu sunt permise ajutoarele de funcționare care au drept obiect promovarea exporturilor între statele membre.” [traducere neoficială]

- 6 Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88] din Tratatul CE (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41, denumit în continuare „Regulamentul de procedură ajutor de stat”) definește procedurile aplicabile exercitării de către Comisie a competenței ce îi este atribuită prin articolul 88 CE de a se pronunța asupra compatibilității ajutoarelor de stat cu piața comună.
- 7 Articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul de procedură ajutor de stat, care se referă la notificarea unui ajutor nou, prevede:

„Statul membru furnizează în notificare toate informațiile necesare pentru a permite Comisiei să adopte o decizie în temeiul articolelor 4 și 7 (denumită în continuare «notificare completă»).

8 Articolul 4 din Regulamentul de procedură ajutor de stat prevede că, imediat după primirea acestora, Comisia examinează notificările unui ajutor nou și, după o examinare preliminară, adoptă fie o decizie prin care constată că măsura notificată nu constituie un ajutor [articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul de procedură ajutor de stat], fie o decizie prin care constată că nu există îndoieli privind compatibilitatea măsurii notificate cu piața comună [articolul 4 alineatul (3) din Regulamentul de procedură ajutor de stat], fie o decizie de deschidere a procedurii oficiale de investigare a măsurii notificate [articolul 4 alineatul (4) din Regulamentul de procedură ajutor de stat]. Aceste decizii „se adoptă în termen de două luni. Termenul curge din ziua următoare primirii unei notificări complete. Notificarea se consideră completă dacă, în termen de două luni de la primirea acesteia sau de la primirea oricărei informații suplimentare solicitate, Comisia nu mai solicită alte informații [...]” [articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul de procedură ajutor de stat].

9 Articolul 4 alineatul (6) din Regulamentul de procedură ajutor de stat prevede:

„În cazul în care Comisia nu adoptă o decizie în conformitate cu alineatul (2), (3) sau (4) [al articolului 4 din Regulamentul de procedură ajutor de stat] în termenul precizat la alineatul (5) [al articolului 4 din Regulamentul de procedură ajutor de stat], ajutorul se consideră a fi autorizat de către Comisie. În consecință, statul membru în cauză poate pune în aplicare măsurile respective, după informarea prealabilă a Comisiei cu privire la aceasta, cu excepția cazului în care Comisia adoptă o decizie în temeiul prezentului articol în termen de 15 zile lucrătoare de la primirea informării.”

10 Articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul de procedură ajutor de stat prevede:

„Notificarea se consideră retrasă în cazul în care informațiile solicitate nu sunt furnizate în termenul stabilit, cu excepția cazului în care, înainte de expirarea termenului, fie termenul a fost prelungit prin acordul atât al Comisiei, cât și al statului membru în cauză, fie statul membru în cauză, într-o declarație temeinic

motivată, informează Comisia cu privire la faptul că apreciază notificarea ca fiind completă, deoarece informațiile suplimentare solicitate nu sunt disponibile sau au fost deja furnizate. În acest caz, termenul prevăzut la articolul 4 alineatul (5) curge din ziua următoare primirii declarației [...]"

- 11 Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor [87] și [88] din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale (JO L 142, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 31, denumit în continuare „Regulamentul de abilitare”) conferă Comisiei, la articolul 1 alineatul (1) litera (a) punctul (i) competența de a declara, conform articolului 87 CE, că, în anumite condiții, ajutoarele pentru întreprinderi mici și mijlocii sunt compatibile cu piața comună și nu sunt supuse obligației de notificare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) CE.
- 12 Regulamentul (CE) nr. 70/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutorului de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii (JO L 10, p. 33, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 98, denumit în continuare „Regulamentul de exceptare IMM”) definește criteriile cărora trebuie să le răspundă ajutoarele individuale și schemele de ajutor în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii pentru a fi compatibile cu piața comună, în sensul articolului 87 alineatul (3) CE, și îi exceptează pe cei care răspund de la obligația de notificare prevăzută la articolul 99 alineatul (3) CE.
- 13 Regulamentul sus-menționat indică totuși în considerentul (4):

„Prezentul regulament nu exclude posibilitatea ca statele membre să notifice un ajutor în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii. Comisia va examina această notificare mai ales în temeiul criteriilor stabilite de prezentul regulament. Orientările privind ajutorul de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii vor fi abrogate de la data intrării în vigoare a prezentului regulament, conținutul lor fiind înlocuit de prezentul regulament.”

Istoricul cauzei

1. Procedura administrativă

- 14 În cadrul Programului în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii destinat îmbunătățirii performanțelor întreprinderilor al Ministerului Economiei și Muncii al Freistaat Sachsen (denumit în continuare „programul”), adoptat pentru prima dată în 1992, Freistaat Sachsen acordă membrilor profesiilor liberale, precum și întreprinderilor mici și mijlocii cu caracter industrial sau comercial care își au sediul sau o unitate pe teritoriul său, la cerere, subvenții nerambursabile pentru proiecte care favorizează dezvoltarea economică. Programul a fost notificat pentru prima dată Comisiei, în temeiul articolului 93 alineatul (3) din Tratatul CE [devenit articolul 88 alineatul (3) CE], prin scrisoarea Reprezentanței Permanente a Republicii Federale Germania din 3 iulie 1992. Acesta a fost autorizat prin scrisoarea Comisiei din 30 septembrie 1992.
- 15 Durata de valabilitate a programului a fost prelungită de mai multe ori, fiecare prelungire determinând modificarea și actualizarea programului. Conform Comunicării privind procedura de autorizare accelerată, modificările aduse au fost notificate la expirarea fiecărei perioade de valabilitate. Astfel, notificările succesive din 26 februarie 1996 și din 6 octombrie 1998 au fost aprobate de Comisie prin scrisorile din 3 aprilie 1996 și, respectiv, din 12 noiembrie 1998. Măsura de ajutor notificată la 6 octombrie 1998 și aprobată la 12 noiembrie 1998 a expirat la 31 decembrie 2000 (Jurnalul Oficial al Freistaat Sachsen din 8 aprilie 1999, nr. 14, p. 289).
- 16 Prin scrisoarea din 29 decembrie 2000, primită de Comisie la 3 ianuarie 2001, Republica Federală Germania a notificat, în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE, șase subprograme care se înscriu în cadrul unei noi versiuni a programului. Notificarea urmărea obținerea unei noi prelungiri a duratei de valabilitate a

programului pentru o perioadă de cinci ani începând de la 1 ianuarie 2001 și până la 31 decembrie 2005. La fel ca și notificările anterioare, aceasta a fost efectuată prin intermediul formularului prevăzut de Comisie pentru procedura accelerată.

- 17 La 12 ianuarie 2001, Comisia a adoptat Regulamentul de exceptare IMM, care, în stadiul de proiect, fusese discutat în cadrul Comitetului consultativ în domeniul ajutorului de stat, compus din reprezentanți ai statelor membre și instituit în temeiul articolului 7 din Regulamentul de abilitare. Conform articolului 10 din acesta, Regulamentul de exceptare IMM a intrat în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în Jurnalul Oficial, și anume la 2 februarie 2001, adică la două zile lucrătoare după expirarea termenului de 20 de zile lucrătoare prevăzut în Comunicarea privind procedura accelerată.
- 18 Prin scrisoarea din 5 februarie 2001, Comisia a indicat faptul că nu era în măsură să autorizeze schema de ajutor în cadrul procedurii de autorizare accelerate. Comisia a cerut Republicii Federale Germania să îi indice „dacă activitățile asistate «soft aid» [erau] compatibile cu [Regulamentul de exceptare IMM], cu alte cuvinte, dacă valoarea ajutorului prevăzut în notificarea în cauză [putea] fi redusă la cea prevăzută în Regulamentul de exceptare [...]” și a precizat că „[î]n cazul în care [nu] era posibil, [era] necesară o motivare precisă (necesitate și compatibilitate în sensul politicii economice)”.
- 19 Prin scrisoarea din 12 martie 2001, Republica Federală Germania a formulat observații în cadrul cărora a expus analiza care, în opinia sa, justifica autorizarea schemei de ajutor. Republica Federală Germania s-a adresat din nou Comisiei prin scrisoarea din 13 martie 2001.
- 20 Prin scrisoarea din 1 iunie 2001, Ministerul Economiei și Muncii al Freistaat Sachsen a participat la procedură, transmitând Comisiei observații în susținerea argumentelor invocate de Republica Federală Germania cu ocazia procedurii de notificare.

- 21 La 14 iunie 2001, a avut loc la Berlin o întâlnire între reprezentanții ai Republicii Federale Germania și ai Comisiei.
- 22 Prin Comunicarea din 2 august 2001, întemeiată pe articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul de exceptare IMM, Republica Federală Germania a informat Comisia despre decizia sa de a aplica cele șase subprograme care constituiau schema de ajutor notificată, până la 31 decembrie 2008 sau până la data deciziei de autorizare a proiectului de ajutor în forma notificată, în limitele conformității acestora cu dispozițiile Regulamentului de exceptare IMM.
- 23 La 5 septembrie 2001, Comisia a solicitat din nou informații Republicii Federale Germania, pentru a afla dacă își menținea notificarea inițială. Prin scrisoarea din 9 octombrie 2001, Republica Federală Germania a răspuns afirmativ acestei cereri.
- 24 Prin scrisoarea din 16 noiembrie 2001, Comisia a informat Republica Federală Germania că măsura „grupări de vânzări”, care făcea obiectul procedurii distincte CP 92/01 — Germania, a fost conexată cu procedura (C 89/01) privind schema de ajutor în cauză, în calitate de element constitutiv al celui de al patrulea subprogram, intitulat „cooperare”.
- 25 Prin scrisoarea din 11 decembrie 2001, Comisia a notificat Republicii Federale Germania decizia sa de a iniția procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE (denumită în continuare „decizia de deschidere a procedurii oficiale de investigare”) cu privire la subprogramele „coaching”, „participare la târguri și expoziții”, „cooperare” și „promovarea designului” (denumite în continuare „schema de ajutor în cauză”). În schimb, Comisia nu a formulat nicio obiecție cu privire la subprogramele „consultanță pentru comerț exterior” și „managementul mediului”.

- 26 În decizia de deschidere a procedurii oficiale de investigare, Comisia a amintit Republicii Federale Germania faptul că articolul 88 alineatul (3) CE are efect suspensiv și a subliniat faptul că ajutoarele individuale care îndeplinesc toate condițiile Regulamentului de exceptare IMM sunt compatibile cu piața comună, conform articolului 3 alineatul (1) din respectivul regulament.
- 27 Prin scrisoarea din 21 ianuarie 2002, Republica Federală Germania s-a exprimat cu privire la inițierea procedurii. În continuare, au avut loc alte două reuniuni între reprezentanți ai Republicii Federale Germania și ai Comisiei, la 19 februarie 2002 la Bruxelles și la 10 iunie 2002 la Berlin.
- 28 La 7 februarie 2002, a fost publicată în Jurnalul Oficial (JO C 34, p. 2) decizia de deschidere a procedurii oficiale de investigare. Comisia a invitat părțile interesate să îi prezinte observațiile asupra schemei de ajutor în cauză. Nu a primit nicio observație.

2. Decizia atacată

- 29 La 24 septembrie 2002, Comisia a adoptat Decizia 2003/226/CE privind schema de ajutor preconizată de Germania — „Program în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii — Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor din Saxonia” — Sub-programele 1 (coaching), 4 (participarea la târguri și expoziții), 5 (cooperare) și 7 (promovarea designului) (JO 2003, L 91, p. 13, denumită în continuare „decizia atacată”).

30 Dispozitivul deciziei atacate este formulat după cum urmează:

„Articolul 1

Cele patru subprograme «coaching», «participare la târguri și expoziții», «cooperare» și «promovarea designului» ale programului în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii — Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor [...] constituie ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) [...] CE.

Articolul 2

În măsura în care cele patru subprograme citate la articolul 1 nu ies din domeniul de aplicare al Regulamentului [...] nr. 70/2001 și nu depășesc intensitățile ajutorului stabilite în respectivul regulament, pot fi considerate ca fiind compatibile cu piața comună în temeiul articolului 87 alineatul (3) [litera] (c) [...] CE.

În măsura în care cele patru subprograme prevăd ajutoare care ies din domeniul de aplicare al Regulamentului [...] nr. 70/2001 și depășesc intensitățile ajutorului stabilite de respectivul regulament, acestea sunt incompatibile cu piața comună.

Articolul 3

În măsura în care subprogramul «cooperare» citat la articolul 1 prevede ajutoare de funcționare, acesta este incompatibil cu piața comună.

Articolul 4

Germania nu este autorizată să execute cele patru subprograme avute în vedere la articolul 1 decât după ce a asigurat conformitatea acestora cu prezenta decizie.

Articolul 5

În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, Germania informează Comisia cu privire la măsurile pe care le-a adoptat pentru a se conforma acesteia.

Articolul 6

Republica Federală Germania este destinatară a prezentei decizii.”

Procedura și concluziile părților

- 31 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 4 decembrie 2002, reclamantul a introdus prezenta acțiune.
- 32 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a cincea extinsă) a decis, pe de o parte, adoptarea unor măsuri de organizare a procedurii, invitând părțile să răspundă în scris la o serie de întrebări și să prezinte documente, și, pe de altă parte, deschiderea procedurii orale. Părțile s-au conformat acestei solicitări în termenul acordat.

33 În cadrul ședinței din 21 martie 2006, au fost ascultate pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările Tribunalului.

34 Reclamantul a pus concluzii prin care a solicitat Tribunalului:

- anularea articolului 2 al doilea paragraf și a articolelor 3 și 4 din decizia atacată;
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

35 Comisia a pus concluzii prin care a solicitat Tribunalului:

- respingerea acțiunii ca neîntemeiată;
- obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

36 În susținerea acțiunii, reclamantul invocă cinci motive. Primul este întemeiat pe nelegalitatea formală a deciziei atacate, rezultată din neaplicarea de către Comisie a procedurii de autorizare accelerată schemei de ajutor în cauză. Al doilea motiv este întemeiat pe nelegalitatea materială a deciziei atacate, rezultată din faptul că

Regulamentul de exceptare IMM nu era aplicabil în speță. Al treilea motiv este întemeiat pe faptul că schema de ajutor în cauză putea fi autorizată în temeiul Orientărilor privind ajutorul de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii (JO 1996, C 213, p. 4, denumite în continuare „Orientările IMM din 1996”). Al patrulea motiv este întemeiat pe neexercitarea de către Comisie a competenței sale de apreciere cu ocazia examinării schemei de ajutor în cauză, precum și pe încălcarea obligației de motivare care ar rezulta din aceasta. Al cincilea motiv este întemeiat pe faptul că nu ar fi fost demonstrat de către Comisie că schema de ajutor în cauză denatura în mod efectiv sau potențial concurența, precum și pe încălcarea obligației de motivare care ar rezulta din aceasta.

1. *Cu privire la motivul întemeiat pe nelegalitatea formală a deciziei atacate, rezultată din neaplicarea de către Comisie a procedurii de autorizare accelerată*

Argumentele părților

37 În primul rând, reclamantul arată că Republica Federală Germania a notificat schema de ajutor conform Comunicării privind procedura de autorizare accelerată și că, în loc să se conformeze obligației care îi revenea de a se pronunța în termen de 20 de zile lucrătoare, Comisia a așteptat intrarea în vigoare a Regulamentului de exceptare IMM pentru a se pronunța.

38 Ca răspuns la argumentul Comisiei potrivit căruia Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată, datând din anul 1992, nu este obligatorie, întrucât nu a fost adoptată conform dispozițiilor Regulamentului de procedură ajutor de stat, reclamantul arată că respectivul regulament a intrat în vigoare după șapte ani de la adoptarea comunicării sus-menționate și că aceasta din urmă nu ar trebui apreciată în lumina acestuia. În plus, deși Regulamentul de procedură ajutor de stat

este ulterior Comunicării privind procedura de autorizare accelerată și nu conține nicio dispoziție în legătură cu aceasta, Comisia s-ar fi referit în mod regulat la această procedură în practica sa ulterioară intrării în vigoare a respectivului regulament.

39 În al doilea rând, reclamantul contestă concluzia Comisiei, cuprinsă în decizia atacată, conform căreia procedura de autorizare accelerată nu era aplicabilă, întrucât schema de ajutor în cauză nu era o „schemă existentă”. Punctul 2 din Comunicarea privind procedura accelerată ar prevedea mai ales faptul că această procedură este aplicabilă în cazul modificării schemelor existente autorizate de Comisie dacă modificarea privește o „creștere a creditelor bugetare disponibile, până la 20 % din suma inițială, cu prelungire” sau dacă aceasta determină „înăsprirea criteriilor de aplicare”.

40 Or, nu numai că, în raport cu măsurile precedente, ar fi fost înăsprite condițiile de aplicare a schemei de ajutor în cauză, dar Comisia ar fi autorizat deja programul, în două rânduri. Potrivit reclamantului, o ușoară modificare a conținutului schemei de ajutor, ce depășește simpla prelungire și o majorare a creditelor bugetare, nu ar împiedica, singură, recurgerea la procedura de autorizare accelerată, după cum, de altfel, ar fi admis și Comisia până atunci, autorizând în cadrul acestei proceduri, în 1996 și în 1998, programele care prelungeau programul notificat inițial în 1992. Această circumstanță ar fi trebuit, singură, să împiedice Comisia să refuze să recurgă la procedura de autorizare accelerată, în temeiul principiului conform căruia este interzis să te contrazici în dauna altuia.

41 În al treilea rând, reclamantul arată că, deși schema de ajutor în cauză trebuia considerată o schemă nouă, Comisia ar fi trebuit să procedeze la examinarea și să se pronunțe conform procedurii de autorizare accelerată într-un termen de 20 de zile, din moment ce acest termen se aplică atât schemelor existente, cât și noilor măsuri.

Reclamantul consideră, de altfel, contrar Comisiei, că schema de ajutor în cauză nu conține niciun ajutor pentru export.

42 În al patrulea rând, reclamantul susține că, și în situația în care schema de ajutor în cauză ar fi conținut ajutoare pentru export, Comisia ar fi putut examina această parte a schemei în afara cadrului procedurii de autorizare accelerată, în timp ce restul schemei, considerat la prima vedere ca fiind compatibil cu piața comună, ar fi trebuit să fie examinat și autorizat potrivit respectivei proceduri.

43 Mai întâi, Comisia arată că Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată nu conferă niciun drept în temeiul căruia este obligată să se pronunțe într-un termen de 20 de zile lucrătoare. Acest termen nu ar fi aplicabil decât deciziilor favorabile pentru anumite cazuri simple care îndeplinesc condițiile cerute.

44 În continuare, Comisia pretinde că respectarea Comunicării privind procedura de autorizare accelerată nu este de natură să facă obiectul unei acțiuni, dat fiind că aceasta a fost adoptată înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului de procedură ajutor de stat, în care problema termenelor aplicabile ar fi fost rezolvată definitiv. Obiectul cererii de examinare potrivit procedurii accelerate ar fi fost suprimat prin Regulamentul de procedură ajutor de stat, întrucât articolul 4 din acesta din urmă ar conține o normă în materie de termene, iar nu menținerea acestei proceduri. Or, în temeiul principiului conform căruia o normă ulterioară, de rang egal sau superior, anulează sau suprimă dispozițiile anterioare contrare ce reglementează aceleași elemente de fapt și care au același obiect, procedura de autorizare accelerată ar fi căzut în „desuetudine” și nu ar putea fi, așadar, obligatorie. Chiar atunci când Comisia ar continua, *de facto*, să respecte orientările sau alte comunicări care nu mai sunt în vigoare sau care au căzut în „desuetudine”, nu ar putea fi ținută de acestea.

- 45 În sfârșit, Comisia se opune argumentelor reclamantului potrivit cărora schema de ajutor în cauză ar respecta condițiile cerute prin Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată pentru a putea beneficia de autorizarea acordată potrivit acestei proceduri.

Aprecierea Tribunalului

- 46 Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată prevede la al doilea și, respectiv, la ultimul său paragraf că, în principiu, Comisia nu va ridica nicio obiecție cu privire la schemele noi de ajutoare sau la modificările schemelor existente notificate conform articolului 88 alineatul (3) CE, care răspund anumitor criterii definite în respectiva comunicare, și că se va pronunța asupra notificărilor într-un termen de 20 de zile lucrătoare.
- 47 Comisia a indicat în considerentul 54 al deciziei atacate că, în mod contrar a ceea ce susținea Republica Federală Germania, schema de ajutor în cauză nu trebuia să fie apreciată în cadrul procedurii de autorizare accelerată, din moment ce dispozițiile procedurale aplicabile erau, în speță, cele ale Regulamentului de procedură ajutor de stat.
- 48 Mai întâi, trebuie subliniat că, indicând faptul că erau aplicabile dispozițiile Regulamentului de procedură ajutor de stat, iar nu cele ale Comunicării privind procedura de autorizare accelerată, Comisia arată în mod implicit că, de la intrarea în vigoare a Regulamentului de procedură ajutor de stat, respectiva comunicare a rămas fără obiect. Această poziție este explicită în actele sale scrise, în care aceasta susține mai ales faptul că respectiva comunicare a căzut în „desuetudine” din cauza incompatibilității sale cu Regulamentul de procedură ajutor de stat, pentru motivul că articolul 4 din acesta din urmă conține o normă în materie de termene, iar nu menținerea procedurii de autorizare accelerată.

- 49 În continuare, în considerentul 54 punctul 1 al deciziei atacate, Comisia nu urmărește totuși să demonstreze faptul că era căzută în „desuetudine” Comunicarea privind procedura accelerată, ci că nu era aplicabilă, deoarece criteriile pe care le prevede nu erau îndeplinite în speță.
- 50 În sfârșit, rezultă din dosar că afirmația reclamantului potrivit căreia Comisia a continuat să se refere la procedura accelerată și după intrarea în vigoare a Regulamentului de procedură ajutor de stat nu este contestată de aceasta din urmă, care se limitează la a sublinia faptul că nu este ținută de comunicările sau de orientările care nu mai sunt în vigoare, chiar atunci când continuă să le respecte *de facto*.
- 51 În ceea ce privește, în primul rând, întrebarea dacă, prin adoptarea Regulamentului de procedură ajutor de stat, Comunicarea privind procedura accelerată a căzut în „desuetudine”, trebuie subliniat că, în afara faptului că acest regulament nu conține nicio indicație în această privință, abia la 30 aprilie 2004, și anume la cinci ani după intrarea sa în vigoare, a fost publicată în Jurnalul Oficial o comunicare privind căderea în desuetudine a anumitor texte referitoare la politica în domeniul ajutoarelor de stat (JO 2004, C 115, p. 1, denumită în continuare „Comunicarea privind textele căzute în desuetudine”), care include printre acestea Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată. De fapt, este indicat la al treilea paragraf al acestei comunicări faptul că „începând cu data publicării prezentei comunicări în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, [Comisia] nu înțelege să mai aplice, în niciun domeniu, următoarele texte, oricare ar fi statutul juridic al acestora: [...] 13) [Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată]”.
- 52 De asemenea, trebuie subliniat că este precizat la al doilea paragraf al Comunicării privind textele căzute în desuetudine că, în urma adoptării Regulamentului (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 (JO L 140, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 2, p. 42, denumit în continuare „Regulamentul de executare a Regulamentului de procedură ajutor de stat”), adoptat în temeiul articolului 27 din Regulamentul de procedură ajutor de

stat, mai multe texte privind probleme de procedură în domeniul ajutorului de stat sunt căzute în desuetudine, „printre care și notificările accelerate”. Potrivit chiar motivării Comunicării privind textele căzute în desuetudine, Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată nu este, așadar, „căzută în desuetudine” decât din cauza și în urma adoptării Regulamentului de executare a Regulamentului de procedură ajutor de stat. Această circumstanță se explică prin faptul că acesta din urmă stabilește, la articolul 4, o procedură de notificare simplificată pentru anumite modificări de ajutoare existente, procedură care reia, în esență, aceleași criterii cu cele prevăzute la punctul 2 din Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată (majorarea cu 20 % a bugetului schemei de ajutor deja autorizate, prelungirea respectivei scheme cu sau fără creșterea bugetară și înăsprirea criteriilor de aplicare a schemei de ajutor autorizate) și care prevede, de asemenea, un termen mai scurt decât cel prevăzut la articolul 4 din Regulamentul de procedură ajutor de stat, și anume o lună, în care Comisia își dă toată silința să se pronunțe în cadrul respectivei proceduri.

- 53 De altfel, contrar a ceea ce a susținut Comisia în actele sale, nu poate fi identificată nicio incompatibilitate între Regulamentul de procedură ajutor de stat, care, conform jurisprudenței rezultate din Hotărârea Curții din 11 decembrie 1973, Lorenz (120/73, Rec., p. 1471, punctul 4), stabilește un termen maxim de două luni pentru etapa preliminară de examinare a ajutoarelor notificate în cadrul procedurii obișnuite de notificare aplicabile în general și Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată, care prevede un termen de 20 de zile numai în cadrul unei proceduri de notificare simplificate privind cazuri specifice.
- 54 Se impune astfel constatarea că numai de la 30 aprilie 2004, data publicării Comunicării privind textele căzute în desuetudine și a Regulamentului de executare a Regulamentului de procedură ajutor de stat, nu mai este aplicabilă Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată.
- 55 În aceste condiții, trebuie examinat, în al doilea rând, dacă în mod temeinic Comisia a putut să afirme, în considerentul 54 al deciziei atacate, că nu era aplicabilă în speță Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată, în măsura în care schema

de ajutor în litigiu nu era nici o schemă nouă, nici modificarea unei scheme existente în sensul respectivei comunicări.

- 56 În primul rând, așa cum Tribunalul a apreciat deja, rezultă din formulările celui de al doilea și ale ultimului paragraf ale Comunicării privind procedura de autorizare accelerată că, chiar și în cazul în care un proiect de schemă de ajutor îndeplinește toate condițiile ca să beneficieze de termenul de 20 de zile lucrătoare, Comisia se angajează numai „în principiu” să nu ridice obiecții după expirarea acestui termen, păstrându-și astfel integral competența de a se „pronunța”, adică, după caz, de a adopta o decizie de deschidere a procedurii oficiale de investigare și, la capătul acestei proceduri, o decizie finală pozitivă, condiționată sau negativă (Hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Regione autonoma della Sardegna/Comisia, T-171/02, Rec., p. II-2123, punctul 34).
- 57 În al doilea rând, trebuie subliniat că, întrucât procedura de autorizare accelerată are un caracter derogatoriu de la procedura obișnuită de examinare a notificărilor, este necesar să fie strict interpretate criteriile cărora trebuie să le corespundă schemele de ajutor notificate, pentru ca, în principiu, Comisia să nu ridice nicio obiecție în privința lor într-un termen de 20 de zile lucrătoare.
- 58 Trebuie amintit și faptul că, potrivit punctului 2 din comunicarea sus-menționată, modificarea unei scheme existente ce beneficiază de procedura de autorizare accelerată poate determina fie o prelungire fără creșterea resurselor bugetare, fie o creștere a creditelor bugetare disponibile de până la 20 % din suma inițială, însă fără prelungire, fie o creștere a creditelor bugetare disponibile de până la 20 % din suma inițială, cu prelungire, sau, în sfârșit, înăsprirea criteriilor de aplicare. Rezultă că orice altă modificare a unei scheme de ajutor existente, mai ales în măsura în care are ca efect simplificarea condițiilor de acordare a ajutoarelor sau creșterea intensității acestora din urmă, exclude posibilitatea ca notificarea sa să facă obiectul unei proceduri de autorizare accelerată.

- 59 În speță, trebuie să se constate că, în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE și pe baza procedurii de autorizare accelerată, la 29 decembrie 2000, schema de ajutor în cauză a făcut obiectul unei notificări către Comisie, sub formă de „modificare și prelungire” a unei scheme de ajutor aprobate anterior, care era încă în vigoare, însă a cărei durată de valabilitate expira la 31 decembrie 2000. Este necontestat, așadar, că Republica Federală Germania intenționa să se prevaleze de beneficiul procedurii de autorizare accelerată.
- 60 Or, în ceea ce privește, pe de o parte, subprogramul „coaching” și, mai precis, noile întreprinderi, cuantumul maxim al ajutorului zilnic, în valoare absolută, a fost ridicat la 500 de euro, în condițiile în care acesta era de 800 de mărci germane (409,03 euro) în schema aprobată anterior.
- 61 În ceea ce privește, pe de altă parte, subprogramele „participare la târguri și expoziții”, „cooperare” și „promovarea designului” și în special anumite proiecte specifice, mai ales cele realizate în zone definite ca fiind „zone ce se confruntă cu probleme speciale”, intensitățile maxime ale ajutorului prevăzute de schema de ajutor în cauză au fost majorate în raport cu cele care caracterizau schema de ajutor aprobată anterior.
- 62 Astfel, cu privire la subprogramul „participare la târguri și expoziții”, rata maximă a ajutorului a fost majorată de la 50 % în schema de ajutor aprobată anterior la 60 % în schema de ajutor în cauză pentru întreprinderile mici aflate în zone ce se confruntă cu probleme speciale.
- 63 Cu privire la programul „cooperare”, deși intensitatea maximă a ajutorului aplicabilă în general a fost scăzută de la 70 % la 65 %, ratele maxime posibile ale ajutoarelor au fost ridicate la 80 % pentru finanțarea de studii de fezabilitate și de proiecte conduse

în cadrul inițiativei Interreg III și care implică cel puțin cinci întreprinderi mici și mijlocii, precum și pentru proiecte realizate de întreprinderi mici.

- 64 În sfârșit, cu privire la subprogramul „promovarea designului”, rata maximă a ajutorului a fost majorată de la 50 % în schema de ajutor aprobată anterior la 70 % în schema de ajutor în cauză pentru întreprinderile mici aflate în zone ce se confruntă cu probleme speciale.
- 65 Din cele de mai sus rezultă că modificările aduse schemei de ajutor existente le depășeau pe cele care permit tratarea notificării potrivit procedurii de autorizare accelerată. Într-adevăr, fiecare dintre subprogramele care constituie schema de ajutor în cauză este caracterizat, cel puțin în ceea ce privește anumiți beneficiari, printr-o majorare a ratei maxime a ajutorului ce poate fi preconizată. Or, după cum rezultă de la punctul 58 de mai sus, Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată admite ca această procedură să poată fi utilizată numai dacă modificările în cauză conțin sau o prelungire a schemei de ajutor, sau o majorare în limita de 20 %, cu sau fără prelungire, a alocației bugetare globale respective, sau înăsprirea criteriilor de aplicare. În speță, modificările aduse, în special prin creșterea intensității ratei ajutorului, nu pot beneficia de respectiva procedură în măsura în care constituie o simplificare a schemei de ajutor în cauză.
- 66 Cu privire la argumentul reclamantului potrivit căruia, chiar dacă schema de ajutor trebuia considerată o schemă nouă, Comisia ar fi trebuit totuși să efectueze examinarea acesteia în cadrul procedurii accelerate, trebuie să se constate că măsura de ajutor aflată în subprogramul „cooperare” privește crearea, de către cel puțin trei întreprinderi mici și mijlocii, a unor grupări de vânzări destinate căutării în comun a unor piețe de desfacere în străinătate (gemeinsamen Erschliessung ausländischer Märkte). Or, este indicat la punctul 1 ultimul paragraf din Comunicarea privind procedura de autorizare accelerată că „nu beneficiază de acest sistem nici ajutoarele pentru export în comerțul intracomunitar, nici ajutoarele de funcționare”.

- 67 Prin urmare, Comisia a considerat în mod corect, după cum a indicat la punctul 1 al considerentului 54 al deciziei atacate, că schema în cauză prevedea un ajutor pentru export în comerțul intracomunitar și nu putea face obiectul unei autorizări pe calea procedurii accelerate, în măsura în care nu putea fi considerată, din această cauză, o schemă nouă de ajutor.
- 68 Trebuie adăugat în această privință că, chiar și în cazul în care ar rezulta dintr-o analiză aprofundată că măsura în cauză nu constituia un „ajutor pentru export în comerțul intracomunitar”, Comisia nu ar fi avut mai puține motive să nu poată recurge la procedura de autorizare accelerată, din moment ce, la prima vedere, putea exista o îndoială cu privire la acest aspect. De fapt, așa cum susține și Comisia în actele sale, această procedură are drept obiect să permită autorizarea accelerată a schemelor de ajutor care nu provoacă nicio îndoială în privința compatibilității lor cu normele aplicabile în domeniul ajutoarelor de stat și care sunt, așadar, la prima vedere, de natură să facă obiectul unei aprecieri pozitive. Aceasta cu atât mai mult cu cât, astfel cum s-a amintit la punctul 56 de mai sus, Comisia se angajează numai „în principiu” să nu ridice nicio obiecție după expirarea termenului de 20 de zile lucrătoare.
- 69 În ceea ce privește argumentul reclamantului conform căruia, în măsura în care Comisia considera că schema de ajutor notificată conținea ajutoare pentru export, măsurile în cauză ar fi putut fi dissociate de restul schemei de ajutor, care ar fi putut face obiectul unei autorizări în temeiul procedurii accelerate, acesta trebuie respins. De fapt, nu numai că în Comunicarea privind procedura accelerată nu este prevăzută posibilitatea de a acorda o asemenea autorizare parțială, ci rezultă de asemenea din cele de mai sus că, ținând seama de natura modificărilor aduse, nu erau reunite condițiile cerute pentru a putea beneficia de procedura de autorizare accelerată.
- 70 Trebuie, așadar, concluzionat că în mod temeinic Comisia a estimat, la considerentul 54 al deciziei atacate, că notificarea schemei de ajutor în cauză nu putea face obiectul

unei proceduri de autorizare accelerată, pentru motivul că schema de ajutor notificată nu era nici o schemă nouă, nici modificarea unei scheme existente în sensul respectivei comunicări.

71 Primul motiv trebuie, aşadar, respins.

2. Cu privire la motivul întemeiat pe nelegalitatea materială a deciziei atacate, rezultată din faptul că Regulamentul de exceptare IMM nu era aplicabil

Argumentele părţilor

72 Reclamantul arată, în primul rând, că decizia atacată este nelegală, în măsura în care Comisia ar fi trebuit să examineze schemele de ajutor în cauză în raport cu legea în vigoare la momentul la care Comisia a primit notificarea, adică în raport cu Orientările comunitare IMM din 1996, aplicabile la 3 ianuarie 2001, iar nu în raport cu Regulamentul de exceptare IMM, intrat în vigoare la 2 februarie 2001. Decizia atacată ar fi, aşadar, lipsită de temei juridic, ceea ce ar fi suficient pentru a justifica anularea sa. Pe de altă parte, analiza Comisiei din considerentul 55 al deciziei atacate, întemeiată pe absenţa măsurilor tranzitorii şi pe abrogarea Orientărilor comunitare IMM din 1996 la data intrării în vigoare a Regulamentului de exceptare IMM, ar determina o substituie a condiţiilor de apreciere şi, în acest caz, înăsprirea acestora în cursul procedurii, ceea ce ar fi ilicit.

73 Nu ar fi pertinentă jurisprudenţa invocată de Comisie în susţinerea argumentului conform căruia era obligată să aplice Regulamentul de exceptare IMM, având în vedere faptul că o normă nouă trebuie să se aplice imediat efectelor viitoare ale unei situaţii ce a apărut sub incidenţa unei norme vechi (Hotărârea Curţii din 29 ianuarie

2002, Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, Rec., p. I-1049, punctele 49-55). În speță, nu ar fi vorba de efectele viitoare ale unor măsuri determinate, ci de criteriul de apreciere aplicabil într-un termen delimitat în mod precis. Comisia nu ar putea, așadar, să invoce faptul că măsura de ajutor și-ar produce efectele după intrarea în vigoare a Regulamentului de exceptare IMM, fapt care ar fi, în această situație, o caracteristică a tuturor celorlalte ajutoare existente și autorizate.

74 În al doilea rând, reclamantul arată că principiul conform căruia o schemă de ajutor este supusă legislației în vigoare în momentul notificării corespunde practicii decizionale a Comisiei, care ar utiliza ea însăși acest criteriu, așa cum rezultă de la punctul 6.1 din Orientările privind ajutoarele regionale, de la punctele 98 și 100 din Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (JO 1999, C 288, p. 2), de la punctul 2.6 din Orientările comunitare privind ajutorul de stat în sectorul autovehicule (JO 1997, C 279, p. 1) și de la punctul 39 și următoarele din Cadrul multisectorial privind ajutorul regional pentru proiecte mari de investiții (JO 2002, C 70, p. 8, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 29).

75 Aceasta nu ar putea, prin urmare, să modifice implicit principiul sus-menționat prin intermediul unei decizii individuale, așa cum Curtea l-ar fi stabilit în mod clar în Hotărârea din 24 martie 1993, CIRFS și alții/Comisia (C-313/90, Rec., p. I-1125, punctul 44). Este totuși ceea ce Comisia ar fi făcut în speță, îndepărtându-se și de jurisprudența conform căreia ar fi ținută juridic de practica sa administrativă (Hotărârea CIRFS și alții/Comisia, citată anterior, punctele 34 și 36, Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1996, AIUFFASS și AKT/Comisia, T-380/94, Rec., p. II-2169, punctul 57), ceea ce ar implica faptul că decizia atacată trebuie controlată în lumina normelor pe care și le-a impus Comisia (Hotărârea Tribunalului din 5 noiembrie 1997, Ducros/Comisia, T-149/95, Rec., p. II-2031, punctul 61). Ar rezulta că, pentru a contesta principiul conform căruia ajutoarele trebuie apreciate în raport cu criteriile aplicabile la momentul notificării, Comisia nu ar putea susține că exemplele citate la punctul 74 de mai sus privesc cazuri în care legiuitorul a definit în mod explicit o normă derogatorie de la norma jurisprudențială. Într-adevăr, în afara faptului că, prin aceasta, Comisia ar fi ea însăși legiuitorul, o astfel de argumentare i-ar permite să se elibereze de orice obligație de a garanta continuitatea practicii sale decizionale.

76 Argumentul Comisiei conform căruia era obligată să aplice Regulamentul de exceptare IMM, deoarece examinase mai multe programe de ajutor notificate înaintea intrării în vigoare a respectivului regulament raportându-se la acesta din urmă, ar fi de asemenea lipsit de relevanță, cu atât mai mult cu cât ar fi vorba, în esență, de cazuri privind ajutoare pentru formare și pentru investiții. În plus, ajutoarele pe care statele membre le-au notificat înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului de exceptare IMM și care erau conforme acestuia ar mai fi putut fi autorizate, în mod evident, în temeiul acestui text.

77 În plus, reclamantul arată că numai examinarea unei scheme de ajutor în raport cu dreptul în vigoare la momentul notificării ar permite statelor membre să aprecieze în mod corect problema compatibilității acesteia cu piața comună. Dimpotrivă, abordarea Comisiei ar obliga statele membre să definească punerea în aplicare a unei măsuri de ajutor în funcție de o evoluție viitoare nesigură a dreptului, ceea ce ar fi incompatibil cu principiile securității juridice și protecției încrederii legitime. Statele membre nu ar putea cunoaște, în avans, data intrării în vigoare și conținutul regulamentelor, al liniilor directe și al orientărilor comunitare care sunt încă în discuție. Invitația de a prezenta observații referitoare la proiectul Regulamentului de exceptare TVA ar fi fost publicată cu aproape doi ani înaintea intrării sale în vigoare, ceea ce ar demonstra că era imposibil a prevedea data intrării în vigoare a noului regulament sau chiar intrarea sa în vigoare.

78 În al treilea rând, abordarea Comisiei ar duce la rezultate absurde. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, Comisia nu ar avea dreptul de a solicita recuperarea unui ajutor acordat în pofida existenței interdicției privind executarea acestuia decât dacă schema de ajutor este de asemenea incompatibilă, pe fond, cu piața comună (Hotărârea Curtii din 14 februarie 1990, Franța/Comisia, C-301/87, Rec., p. I-307, punctul 20 și următoarele). Compatibilitatea cu piața comună ar trebui apreciată la momentul executării – care nu îndeplinește condițiile de formă – a schemei, ceea ce Comisia ar fi prevăzut în mod expres, de altfel, la punctul 82 din Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului (JO 2001, C 37, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 251, denumite în continuare „Orientările comunitare privind ajutorul pentru protecția mediului”). Potrivit reclamantului, ar rezulta din

aceasta că Orientările comunitare IMM din 1996 ar fi fost aplicabile dacă ar fi executat schema de ajutor în cauză, în loc de a o notifica, potrivit dreptului comunitar, Comisiei. Acesta ar fi, aşadar, împiedicat să execute respectiva schemă deoarece a respectat legea.

79 În al patrulea rând, reclamantul mai arată că notificarea inițială era completă. Comisia nu ar avea motive să afirme că Regulamentul de exceptare IMM era aplicabil din cauza faptului că informațiile pe care le solicitase nu îi parveniseră decât după intrarea în vigoare a respectivului regulament, din moment ce o notificare nu poate fi considerată incompletă pentru simplul motiv că sunt cerute informații complementare de către Comisie. Problema dacă o notificare este completă nu ar fi, în niciun caz, la libera apreciere a Comisiei, deoarece, în caz contrar, aceasta ar putea prelungi în mod arbitrar și la nesfârșit termenul de examinare.

80 Reclamantul reamintește că, potrivit jurisprudenței Curții, o notificare este completă dacă aceasta conține, de la început sau în urma răspunsurilor statului membru la întrebările adresate de Comisie, informațiile care sunt necesare pentru a permite acesteia din urmă să își formeze o primă opinie asupra compatibilității ajutorului cu tratatul (Hotărârea Curții Lorenz, punctul 53 de mai sus, și Hotărârea din 15 februarie 2001, Austria/Comisia, C-99/98, Rec., p. I-1101, punctele 54 și 56). Un stat membru ar putea arăta că o notificare este completă chiar dacă acesta decide să nu pună în executare ajutorul și, aşadar, să nu se prevaleze, conform articolului 4 alineatul (6) și articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul de procedură ajutor de stat, de faptul că inițial notificarea era completă. În această privință, reclamantul adaugă că, în cadrul unei proceduri preliminare de examinare, colaborarea unui stat membru cu Comisia nu ar putea fi interpretată ca o renunțare la orice obiecție ulterioară.

81 Cererile conținute în scrisoarea Comisiei către administrația germană din 5 februarie 2001, privind, pe de o parte, aprecierea compatibilității ajutorului cu piața comună și, pe de altă parte, întrebarea dacă, prin intermediul unei modificări,

schema de ajutor în cauză putea fi pusă în acord cu Regulamentul de exceptare IMM, intrat în vigoare cu numai trei zile înainte, ar fi dovada faptului că pârâta își formase deja o primă opinie asupra schemei de ajutor în cauză, ceea ce ar fi contrar afirmației conform căreia aceasta nu era în măsură să examineze notificarea în lipsa informațiilor solicitate. Comisia nu ar putea pretinde nici că anumite aspecte ale subprogramului „cooperare” nu fuseseră expuse în mod expres în notificare și că era necesar să fie cerute informații cu privire la acestea în cadrul procedurii CP 92/01, legată de prezenta procedură de notificare (a se vedea punctul 24 de mai sus). Aceste întrebări ar fi privit un aspect accesoriu al notificării, astfel că răspunsul la aceste întrebări nu era necesar Comisiei pentru a-și forma opinia.

82 Procedând ca în speță, Comisia ar fi acționat în mod contrar principiilor pe care este fondată practica sa administrativă. După ce, cu bună știință, a lăsat să treacă termenul de examinare de 20 de zile stabilit în cadrul procedurii de autorizare accelerată și după ce a așteptat să intre în vigoare Regulamentul de exceptare IMM, aceasta, adresând o scrisoare Republicii Federale Germania, ar fi încercat să sugereze că notificarea era incompletă. Acest mod de a proceda ar constitui o încălcare a obligației de examinare a notificării „imediat după primirea acesteia”, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul de procedură ajutor de stat.

83 Cu titlu preliminar, Comisia arată că regulamentele de exceptare îndeplinesc o funcție dublă: pe de o parte, de a dispensa anumite ajutoare de obligația de notificare și de procedura de aprobare de către Comisie și, pe de altă parte, de a se substitui vechilor linii directoare sau orientări comunitare. Acestea ar intra în vigoare la o dată aleasă de Comisie, ar fi, în general, aplicabile timp de cinci ani și ar prevedea că, la expirarea duratei lor de valabilitate, schemele de ajutor exceptate în temeiul dispozițiilor acestora rămân aplicabile pentru o perioadă de adaptare de șase luni.

- 84 În primul rând, cu privire la argumentul reclamantului referitor la aplicarea în timp a dispozițiilor legale, Comisia face trimitere la jurisprudența Curții conform căreia aplicabilitatea imediată a unei norme de fond la efectele viitoare ale unei situații ce a apărut sub incidența normei vechi constituie un principiu de drept comunitar aplicabil fără restricții (Hotărârea Curții din 10 iulie 1986, Licata/CES, 270/84, Rec., p. 2305, punctul 31, Hotărârea din 2 octombrie 1997, Saldanha și MTS, C-122/96, Rec., p. I-5325, punctele 12-14, și Hotărârea Pokrzeptowicz-Meyer, punctul 73 de mai sus, punctele 49-55). Comisia ar fi fost, așadar, obligată să aplice în speță Regulamentul de exceptare IMM, întrucât, dacă notificarea a avut într-adevăr loc sub incidența vechilor dispoziții, nu ar fi mai puțin adevărat că trebuiau apreciate efectele viitoare ale măsurilor notificate în timpul duratei lor de valabilitate.
- 85 În al doilea rând, Comisia arată că toate exemplele invocate de reclamant în temeiul continuității practicii sale decizionale (a se vedea punctul 74 de mai sus) ar privi cazuri în care legiuitorul a prevăzut în mod expres aplicabilitatea legislației în vigoare la momentul notificării (Hotărârea Saldanha și MTS, punctul 84 de mai sus, punctul 14), în timp ce Regulamentul de exceptare IMM nu conține nicio dispoziție în această privință. Pe de altă parte, argumentul conform căruia Comisia nu s-ar putea îndepărta de practica sa ar avea drept consecință absurdă a conferi unei practici date o valoare superioară celei a unei dispoziții legale obligatorii și publicate în mod corespunzător, ceea ce ar echivala cu o negare completă a capacității Comisiei de a stabili norme.
- 86 Potrivit Comisiei, schema de ajutor în cauză, notificată în mod deliberat chiar înainte de expirarea Orientărilor comunitare IMM din 1996, nu ar corespunde noii sale politici în domeniul ajutorului de stat în favoarea IMM. În plus, aceasta pune în evidență uniformitatea practicii sale de autorizare, citând numeroase exemple în care scheme de ajutor notificate înaintea intrării în vigoare a Regulamentului de exceptare IMM au fost examinate în lumina acestuia. Comisia adaugă că schema de ajutor în cauză, în cazul unei autorizări întemeiate pe Orientările comunitare IMM din 1996, ar fi rămas în vigoare de-a lungul întregii durate de valabilitate a Regulamentului de exceptare IMM.

- 87 În al treilea rând, cu privire la argumentul reclamantului potrivit căruia ar fi fost mai avantajos pentru acesta să execute programul fără să îl notifice, Comisia arată că, în acest caz, ar fi trebuit să deschidă procedura oficială de investigare și să aplice legislația în vigoare la data deciziei, adică Regulamentul de exceptare IMM, cel puțin pentru perioada următoare intrării sale în vigoare, cu rezultatul care este cunoscut. Faptul că reclamantul se referă la Orientările comunitare privind ajutoarele pentru protecția mediului ar fi complet lipsit de relevanță, dat fiind că, pe de o parte, dispoziția din orientările respective privește ajutoare nenotifyate, pe când, în speță, schema de ajutor a fost notificată, iar pe de altă parte, Comisia nu ar putea fi legată de Orientările privind ajutoarele pentru protecția mediului în ceea ce privește domeniul de aplicare al Regulamentului de exceptare IMM.
- 88 În al patrulea rând, cu privire la argumentul reclamantului conform căruia notificarea era completă, Comisia arată că informațiile cerute erau necesare și că nu este adevărat că Republica Federală Germania nu a mai prezentat fapte noi. De fapt, în comunicarea anexată scrisorii din 12 martie 2001, aceasta ar fi indicat intensitățile de ajutor pentru partea „servicii de consultanță intensivă/coaching”, cu privire la care nu figura nicio indicație în notificare. În plus, problema „zonelor ce se confruntă cu probleme speciale” nu ar fi fost expusă în detaliu decât în respectiva comunicare. De altfel, scrisoarea sus-menționată și anexele sale, transmise ulterior la 20 martie 2001, ar conține un număr mare de informații noi privind faptele și contextul acestora.
- 89 Potrivit Comisiei, reclamantul contestă astfel conținutul dispozițiilor prevăzute la articolul 4 alineatul (6) și la articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul de procedură ajutor de stat, care derogă de la jurisprudența rezultată din Hotărârea Lorenz, punctul 53 de mai sus (punctul 4); a se vedea, de asemenea, Hotărârea Austria/Comisia, punctul 80 de mai sus, punctul 29, și Concluziile prezentate de avocatul general Jacobs în această cauză (Rec., p. I-1105, punctele 24-28). Într-adevăr, ar reieși din aceste dispoziții că nerespectarea termenelor prevăzute la articolul 4 din Regulamentul de procedură ajutor de stat nu este pur și simplu interzisă, cu toate că, din punctul de vedere al Comisiei, depășirea acestora poate avea totuși consecințe grave.

- 90 Comisia adaugă, în această privință, că un stat membru trebuie să facă tot posibilul ca să colaboreze cu Comisia, păstrând în același timp posibilitatea, dacă aceasta din urmă nu își îndeplinește obligațiile, de a-și apăra imediat drepturile. În speță, Republica Federală Germania ar fi trebuit să informeze Comisia, printr-o declarație motivată în mod corespunzător, că considera notificarea ca fiind completă în temeiul articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul de procedură ajutor de stat. În continuare, după informarea Comisiei și în lipsa unei reacții a acesteia într-un termen de 15 zile lucrătoare, Freistaat Sachsen ar fi putut pune în aplicare măsurile notificate, conform articolului 4 alineatul (6) din Regulamentul de procedură ajutor de stat.
- 91 Întrucât Republica Federală Germania nu a utilizat o asemenea posibilitate, care îi era oferită prin Regulamentul de procedură ajutor de stat, ar fi renunțat, prin urmare, la protecția juridică ce decurge din aceasta. În orice caz, Republica Federală Germania și Freistaat Sachsen nu s-ar fi opus inițierii procedurii oficiale de investigare, admitând astfel legalitatea respectivei proceduri și necesitatea de a obține informații complementare (Hotărârea Curții Austria/Comisia, punctul 80 de mai sus, și Hotărârea din 18 iunie 2002, Spania/Comisia, C-398/00, Rec., p. I-5643).
- 92 Pe de altă parte, având în vedere dispozițiile Regulamentului de procedură ajutor de stat, nu ar avea importanță în cauză dacă informațiile cerute prin scrisoarea din 5 februarie 2001 erau cu adevărat necesare. Chiar dacă Tribunalul trebuia să răspundă în mod negativ la această întrebare, aceasta nu ar determina nulitatea deciziei atacate, întrucât Republica Federală Germania ar fi avut posibilitatea de a se opune inițierii sau continuării procedurii oficiale de investigare. Reclamantul nu ar putea, la capătul procedurii oficiale de investigare și după adoptarea deciziei finale, să exprime *a posteriori* rezerve pe care ar fi trebuit să le emită într-un stadiu anterior al procedurii. Pentru aceasta, motivul referitor la exhaustivitatea notificării inițiale ar fi inadmisibil.

Aprecierea Tribunalului

- 93 Trebuie determinat dacă, așa cum susține reclamantul, Comisia ar fi trebuit să examineze schema de ajutor în cauză în raport cu Orientările comunitare IMM din 1996, în vigoare la data notificării, sau dacă, așa cum a procedat, Comisia ar fi avut motive să examineze respectiva schemă în raport cu Regulamentul de exceptare IMM, intrat în vigoare după data notificării, în măsura în care ar trebui apreciate efectele viitoare ale măsurilor notificate în timpul duratei lor de valabilitate. În acest scop, trebuie, așadar, să se stabilească dacă respectivul regulament se putea aplica notificărilor pendinte la data intrării sale în vigoare.

Cu privire la aplicabilitatea Regulamentului de exceptare IMM notificărilor pendinte la data intrării sale în vigoare

- 94 Conform unei jurisprudențe constante, dacă normele de procedură sunt, în general, de natură să se aplice și situațiilor juridice apărute anterior intrării lor în vigoare (Hotărârea Curții din 12 noiembrie 1981, Salumi și alții, 212/80-217/80, Rec., p. 2735, punctul 9, și Hotărârea Tribunalului din 28 ianuarie 2004, OPTUC/Comisia, T-142/01 și T-283/01, Rec., p. II-329, punctul 60), nu aceasta este și natura normelor de fond. Într-adevăr, potrivit unei jurisprudențe de asemenea constante, în vederea garantării respectării principiului securității juridice și al protecției încrederii legitime, normele comunitare de drept substanțial trebuie interpretate în sensul că nu au în vedere situații apărute anterior intrării lor în vigoare decât în măsura în care rezultă în mod clar din formularea, finalitatea sau economia acestora că trebuie să le fie atribuit un asemenea efect (Hotărârea Curții Salumi și alții, citată anterior, punctul 9, Hotărârea din 10 februarie 1982, Bout, 21/81, Rec., p. 381, punctul 13, Hotărârea din 15 iulie 1993, GruSa Fleisch, C-34/92, Rec., p. I-4147, punctul 22, și Hotărârea din 24 septembrie 2002, Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia, C-74/00 P și C-75/00 P, Rec., p. I-7869, punctul 119, Hotărârea Tribunalului din 19 februarie 1998, Eyckeler & Malt/Comisia, T-42/96, Rec., p. II-401, punctul 55, și Hotărârea din 28 ianuarie 2004, Euroagri/Comisia, T-180/01, Rec., p. II-369, punctul 36).

- 95 Urmând acest raționament, Curtea a subliniat că dacă, drept regulă generală, principiul securității juridice se opune posibilității ca punctul de pornire al aplicării în timp a unui act comunitar să fie stabilit la o dată anterioară publicării acestuia, cu titlu excepțional, situația poate fi diferită dacă obiectivul care trebuie atins impune acest lucru și dacă încrederea legitimă a persoanelor interesate este respectată în mod corespunzător (Hotărârea Curții din 25 ianuarie 1979, Racke, 98/78, Rec., p. 69, punctul 20, și Hotărârea Salumi și alții, punctul 94 de mai sus, punctul 10). Așa cum a precizat Curtea, o asemenea jurisprudență este de asemenea aplicabilă în cazul în care retroactivitatea nu este prevăzută în mod expres de act, ci rezultă din conținutul acestuia (Hotărârea Curții din 11 iulie 1991, Crispoltoni, C-368/89, Rec., p. I-3695, punctul 17, Hotărârea din 29 aprilie 2004, Gemeente Leusden și Holin Groep, C-487/01 și C-7/02, Rec., p. I-5337, punctul 59, și Hotărârea din 26 aprilie 2005, Goed Wonen, C-376/02, Rec., p. I-3445, punctul 33).
- 96 Comisia susține totuși că această jurisprudență nu este aplicabilă în speță, dat fiind că aplicarea imediată a unei norme de fond la efectele viitoare ale unei situații apărute sub incidența normei vechi ar constitui un principiu de drept comunitar aplicabil fără restricții.
- 97 Într-adevăr, conform unei jurisprudențe constante, o normă nouă se aplică imediat efectelor viitoare ale unei situații ce a apărut sub incidența normei vechi (Hotărârile Licata/CES, punctul 84 de mai sus, punctul 31, Saldanha și MTS, punctul 84 de mai sus, punctul 14, și Pokrzeptowicz-Meyer, punctul 73 de mai sus, punctul 50). În plus, în această privință, Curtea a precizat că domeniul de aplicare al principiului protecției încrederii legitime nu ar putea fi extins până la a împiedica, în mod general, aplicarea noii norme (Hotărârea Curții din 20 septembrie 1988, Spania/Comisia, 203/86, Rec., p. 4563, punctul 19, Hotărârea Curții din 29 iunie 1999, Butterfly Music, C-60/98, Rec., p. I-3939, punctul 25, și Hotărârea Curții Pokrzeptowicz-Meyer, punctul 73 de mai sus, punctul 55).
- 98 Trebuie arătat că rezultă din jurisprudența sus-menționată că, pe de o parte, dispozițiile comunitare nu au efect retroactiv, mai puțin atunci când, cu titlu excepțional, rezultă în mod clar din formularea sau din sensul acestora că aceasta era intenția legiuitorului, că o impune obiectivul ce trebuie atins și că încrederea

legitimă a celor în cauză este respectată în mod corespunzător (a se vedea jurisprudența citată la punctele 94 și 95 de mai sus). În acest caz, aplicarea retroactivă a noii reglementări reprezintă excepția. Pe de altă parte, legislația comunitară se aplică în mod obișnuit efectelor viitoare ale situațiilor ce au apărut sub incidența legii vechi, mai puțin atunci când aplicarea imediată a unei dispoziții speciale este contrară protecției încrederii legitime a celor în cauză (a se vedea jurisprudența citată la punctul 97 de mai sus). În acest caz, neaplicarea noii reglementări la un raport juridic în curs reprezintă excepția. Jurisprudența privind această a doua ipoteză nu implică în niciun caz o aplicare retroactivă a legii, dat fiind faptul că noua reglementare despre care este vorba este aplicată de la intrarea sa în vigoare acelei părți care se află încă în cursul executării unui contract (Hotărârile Saldanha și MTS, punctul 84 de mai sus, și Pokrzeptowicz-Meyer, punctul 73 de mai sus, punctul 52), a unui mandat (Hotărârea Licata/CES, punctul 84 de mai sus, punctul 31) sau a unui alt raport juridic (Hotărârea Butterfly Music, punctul 97 de mai sus), care continuă să își producă efectele, așadar numai pentru viitor.

99 În lumina acestei jurisprudențe, trebuie să se stabilească, în primul rând, dacă aprecierea compatibilității schemei de ajutor în cauză efectuată în raport cu criteriile stabilite prin Regulamentul de exceptare IMM, intrat în vigoare ulterior notificării respectivei scheme, provine dintr-o aplicare retroactivă a respectivului regulament sau dacă, așa cum pretinde Comisia, este vorba numai de aplicarea imediată a unei noi reglementări, în speță Regulamentul de exceptare IMM, efectelor viitoare ale unei situații apărute sub incidența Orientărilor comunitare IMM din 1996, însă aflate încă în curs la data intrării în vigoare a respectivului regulament.

100 În această privință, trebuie arătat că, în raport cu decizia finală a Comisiei, care autorizează ajutorul notificat sau îl declară incompatibil, situația în care se află statul membru și beneficiarul ajutorului este în mod evident în curs și provizorie, în sensul că notificarea nu dă niciun drept la autorizare. Cu toate acestea, cu privire la determinarea criteriilor în raport cu care trebuie efectuată aprecierea compatibilității acestui ajutor, trebuie să se țină seama de momentul notificării, având în vedere importanța rolului acesteia și a efectelor sale juridice în cadrul procedurii de examinare a ajutorului de stat.

101 Într-adevăr, conform articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul de procedură ajutor de stat, Comisia are obligația să procedeze la examinarea unei notificări „imediat după primirea acesteia”, așadar în raport cu reglementarea în vigoare la această dată. În plus, de la acea dată începe să curgă termenul de două luni înaintea expirării căruia trebuie să se încheie etapa preliminară de examinare și a cărei depășire poate determina consecințe juridice importante pentru Comisie și pentru statul membru în cauză, precum posibilitatea pentru acesta din urmă de a pune în executare ajutorul notificat și de a-l transforma astfel în ajutor existent conform dispozițiilor articolului 4 alineatul (6) din Regulamentul de procedură ajutor de stat.

102 Aplicarea, în scopul aprecierii compatibilității unui ajutor, a criteriilor stabilite de o reglementare ce a intrat în vigoare ulterior notificării ajutorului în cauză implică, așadar, în mod necesar atribuirea unui efect retroactiv acestei reglementări. În acest caz, într-adevăr, punctul de pornire al aplicării noii reglementări este în mod obligatoriu fixat la o dată anterioară intrării sale în vigoare, și anume data primirii notificării din partea Comisiei. Dacă s-ar considera că examinarea compatibilității unui ajutor putea fi efectuată în raport cu reglementarea care a intrat în vigoare ulterior notificării ajutorului, aceasta ar însemna să se admită că Comisia poate determina legea aplicabilă în funcție de momentul pe care aceasta l-ar alege pentru a realiza o asemenea examinare. Or, o asemenea poziție ar fi greu conciliabilă nu numai cu faptul că articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul de procedură ajutor de stat prevede în mod imperativ că Comisia va proceda la examinarea notificării „imediat după primirea acesteia”, ci și cu cerințele de transparentă și de previzibilitate ale criteriilor în raport cu care Comisia apreciază compatibilitatea ajutoarelor care, așa cum aceasta însăși a subliniat în cursul procedurii, constituie rațiunea de a fi a textelor pe care le publică în domeniul ajutorului de stat.

103 Schimbarea, în cursul procedurii, a criteriilor de apreciere a compatibilității unui ajutor notificat, pentru motivul intrării în vigoare a unei noi reglementări, nu ar putea fi considerată, așadar, o aplicare a jurisprudenței conform căreia norma nouă se aplică imediat efectelor viitoare ale unei situații apărute sub incidența normei vechi. Într-adevăr, această jurisprudență impune aplicarea noii norme numai pentru

viitor, în timp ce, în cazul unui ajutor notificat înaintea intrării sale în vigoare, aplicarea noii norme presupune o aplicare retroactivă a acesteia la momentul notificării, aprecierea compatibilității efectuându-se în cadrul unei examinări unice, chiar dacă decizia finală constituie un act a cărui elaborare se efectuează în mai multe etape.

104 Trebuie observat, de altfel, că, în ceea ce privește ajutoarele rezultate din Tratatul CECO și vărsate fără să fi fost notificate în prealabil, Curtea a considerat că aplicarea normelor codului în vigoare la data la care Comisia adoptă o decizie referitoare la compatibilitatea ajutoarelor care au fost vărsate sub incidența unui cod anterior determină, într-adevăr, o aplicare retroactivă a unei reglementări comunitare (Hotărârea Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia, punctul 94 de mai sus, punctul 118). Curtea a considerat că nicio dispoziție a codului în vigoare la data adoptării deciziei Comisiei nu stabilea că acesta putea fi aplicat retroactiv și că rezulta din sensul și din scopul codurilor de ajutor succesive că acestea fuseseră adoptate în funcție de necesitățile existente într-o perioadă determinată, ulterioară celei în cursul căreia ajutoarele fuseseră vărsate (Hotărârea Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia, punctul 94 de mai sus, punctul 120).

105 În același fel, cu privire la ajutoarele notificate în mod legal anterior intrării în vigoare a unei noi reglementări, Tribunalul a considerat că în mod corect Comisia examinase o schemă de ajutor în lumina normelor ce decurg din practica sa anterioară, iar nu a noii reglementări ce intrase în vigoare între timp, dat fiind că aceasta din urmă nu se aplica decât ajutoarelor intrate sau rămase în vigoare după o anumită dată, ulterioară perioadei la care se referă ajutoarele în litigiu (Hotărârea Tribunalului din 27 noiembrie 2003, Regione Siciliana/Comisia, T-190/00, Rec., p. II-5015, punctele 94-96).

106 În schimb, ținând seama de faptul că noile orientări în domeniul protecției mediului, intrate în vigoare ulterior notificării ajutorului în cauză, prevedeau în mod expres la punctul 82 că trebuiau să fie aplicate de către Comisie „tuturor proiectelor de ajutor notificate în privința cărora trebuie [ar trebui] să adopte o decizie după publicarea în

Jurnalul Oficial a orientărilor, chiar dacă respectivele proiecte au făcut [ar fi făcut] obiectul unei notificări înainte de data publicării”, Tribunalul a considerat că în mod întemeiat Comisia le aplicase pe acestea din urmă, iar nu pe cele în vigoare la momentul notificării (Hotărârea Tribunalului din 18 noiembrie 2004, Ferriere Nord/Comisia, T-176/01, Rec., p. II-3931, punctul 137).

- 107 Hotărârile sus-menționate confirmă că aplicarea criteriilor stabilite într-o reglementare intrată în vigoare ulterior datei la care au fost vărsate sau notificate ajutoarele de care este vorba, în scopul aprecierii compatibilității acestora cu piața comună, înseamnă atribuirea unui efect retroactiv acestei reglementări. Conform jurisprudenței citate la punctele 94 și 95 de mai sus, o astfel de aplicare nu este admisibilă decât dacă rezultă din formularea, finalitatea sau economia noii reglementări despre care este vorba că aceasta este de natură a se aplica în mod retroactiv.
- 108 Având în vedere concluzia de mai sus, trebuie, așadar, să se verifice, în al doilea rând, dacă Regulamentul de exceptare IMM era de natură a se aplica în mod retroactiv. În acest scop, trebuie examinate nu numai formularea acestuia, ci și conținutul și mai ales obiectivul pe care îl urmărește, precum și să se verifice, după caz, dacă încrederea legitimă a persoanelor interesate este respectată în mod corespunzător.
- 109 În această situație, se impune, în primul rând, constatarea faptului că Regulamentul de exceptare IMM nu conține nicio dispoziție tranzitorie referitoare la problema eventualei sale aplicări la schemele de ajutor notificate anterior intrării sale în vigoare.
- 110 Contrar a ceea ce susține Comisia, lipsa unor dispoziții tranzitorii nu ar putea fi interpretată în sensul că Regulamentul de exceptare IMM era aplicabil notificărilor aflate în curs de examinare la momentul intrării sale în vigoare. Într-adevăr, faptul că examinarea unei scheme de ajutor în raport cu legislația în vigoare la data notificării

este prevăzută în mod explicit de dispozițiile anumitor texte, precum cele de la punctul 6.1 din Orientările privind ajutoarele regionale, cele de la punctele 98 și 100 din Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate, cele de la punctul 2.6 din Orientările comunitare privind ajutorul de stat în sectorul autovehicule, cele de la punctele 39 și 40 din Cadrul multisectorial privind ajutorul regional pentru proiecte mari de investiții și cele de la articolul 9a din Regulamentul de exceptare, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 364/2004 al Comisiei din 25 februarie 2004 de modificare a Regulamentului [de exceptare IMM] privind extinderea sferei de aplicare a acestuia la ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare (JO L 63, p. 22, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 225), nu permite în niciun caz să se concluzioneze faptul că reglementarea în vigoare la data notificării nu se aplică decât atunci când asemenea dispoziții sunt prevăzute în mod expres prin reglementarea ulterioară.

- 111 În această privință, trebuie să se arate că, pe de o parte, Comisia a inserat, în alte texte, dispoziții ce prevăd în mod expres aplicabilitatea unor noi criterii ajutoarelor notificate înaintea intrării lor în vigoare, precum dispozițiile de la punctul 82 din Orientările comunitare privind ajutorul pentru protecția mediului și cele de la articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 2204/2002 al Comisiei din 12 decembrie 2002 de aplicare a articolelor 87 și 88 din Tratatul CE în raport cu ajutoarele de stat pentru ocuparea forței de muncă (JO L 337, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 155). Pe de altă parte, dacă nimic nu se opune ca, în textele ce precizează criteriile pe care intenționează să le utilizeze pentru examinarea compatibilității unui ajutor sau a unei scheme de ajutor, Comisia să prevadă măsuri ce reglementează în mod specific aplicarea în timp a dispozițiilor care precizează respectivele criterii, existența unei asemenea posibilități nu ar putea pune la îndoială principiul ce rezultă din jurisprudența citată la punctele 94 și 95 de mai sus, potrivit căruia, în lipsa unor asemenea măsuri, dispozițiile care precizează noile criterii nu sunt de natură a se aplica ajutoarelor notificate anterior intrării lor în vigoare.

- 112 În al doilea rând, Regulamentul de exceptare IMM nu conține, nici măcar în mod implicit, indicații care ar permite să se considere că era de natură a se aplica în mod retroactiv.

113 Într-adevăr, scopul Regulamentului de exceptare IMM constă, pe de o parte, în a pune în executare Regulamentul de abilitare prin faptul că prevede, pentru categoria de ajutoare în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii, condițiile pe care aceste ajutoare trebuie să le îndeplinească pentru ca statele membre să fie scutite de obligația de a le notifica, aceasta mai ales pentru a simplifica gestiunea administrativă fără a slăbi controlul, precum și pentru a crește transparența și securitatea juridică. Rezultă de la sine că, față de un asemenea obiectiv și mai ales de acela de a permite statelor membre să verifice ele însele dacă un proiect de ajutor este conform criteriilor stabilite prin Regulamentul de exceptare IMM și nu este, așadar, supus obligației de notificare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) CE, respectivul regulament nu putea fi aplicat decât pentru viitor și nu ar fi putut fi, așadar, de natură a se aplica notificărilor deja efectuate.

114 Pe de altă parte, Comisia a explicat că Regulamentul de exceptare are de asemenea ca obiectiv înlocuirea criteriilor stabilite prin Orientările comunitare IMM din 1996, astfel cum ar rezulta din formularea considerentului 4 al acestuia, care indică faptul că respectivele orientări „vor fi abrogate la data intrării în vigoare a prezentului regulament, conținutul lor fiind înlocuit de prezentul regulament”. Întrebarea fiind dacă noile criterii se aplicau notificărilor pendinte, este totuși necesar să se amintească faptul că, în același considerent, se afirmă că regulamentul „nu exclude posibilitatea ca statele membre să notifice un ajutor în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii” și că, în acest caz, „Comisia va examina această notificare mai ales în lumina criteriilor stabilite de prezentul regulament”. Formularea considerentului sus-menționat, prin faptul că prevede că statele membre păstrează posibilitatea de a notifica ajutoare care intră în categoria vizată prin Regulamentul de exceptare IMM, nu se poate referi, așadar, decât la niște notificări – care ar fi efectuate cu titlu excepțional – ulterioare intrării în vigoare a respectivului regulament.

115 Cu siguranță, înlocuirea Orientărilor comunitare IMM din 1996 prin Regulamentul de exceptare IMM, astfel cum era prevăzut în considerentul 4 sus-menționat, ar putea indica în mod implicit faptul că, în domeniul ajutorului de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii, Comisia avea intenția să urmeze o politică mai strictă și în ceea ce privește ajutoarele notificate. Cu toate acestea, acest simplu fapt nu ar putea fi considerat suficient pentru a ajunge la concluzia că Regulamentul de exceptare IMM era de natură a se aplica în mod retroactiv, cu atât mai mult cu cât

aceiași considerent prevede, în ceea ce privește ajutoarele care vor fi notificate în viitor, că acestea vor fi examinate „mai ales”, adică nu în mod exclusiv, în lumina criteriilor stabilite prin respectivul regulament. Or, dacă o schemă de ajutor notificată în mod legal ulterior intrării în vigoare a Regulamentului de exceptare IMM nu trebuie apreciată numai în raport cu criteriile stabilite prin acesta, prin urmare, nu s-ar putea susține că scopul ce trebuie atins prin acest regulament impune să îi fie atribuit, cu titlu excepțional, un efect retroactiv.

116 În plus, o aplicare retroactivă a Regulamentului de exceptare IMM nu ar putea fi admisă decât dacă încrederea legitimă a celor în cauză este respectată în mod corespunzător. În această privință, trebuie să se sublinieze că împrejurarea, invocată de Comisie, că Republica Federală Germania cunoștea evoluția viitoare a criteriilor de examinare a schemei de ajutor în cauză la data notificării respectivei scheme nu schimbă cu nimic această concluzie. Într-adevăr, dacă este adevărat că statele membre au fost asociate procesului legislativ ce a dus la adoptarea Regulamentului de exceptare IMM, nu este mai puțin adevărat că, pe de o parte, statele membre nu sunt în măsură să prevadă nici cuprinsul definitiv al textului ce va fi adoptat în final, nici data intrării sale în vigoare și că, pe de altă parte, respectivul regulament urmărește stabilirea condițiilor cărora le este subordonată exceptarea de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE, iar nu autorizarea unui ajutor notificat. Pe de altă parte, proiectul Regulamentului de exceptare, în versiunea publicată în Jurnalul Oficial la 28 martie 2000 (JO C 89, p. 15), nu conținea nici considerentul menționat la punctul 114 de mai sus, nici alte indicații cu privire la faptul că Orientările comunitare din 1996 ar fi abrogate și înlocuite prin respectivul regulament. În aceste condiții, o aplicare retroactivă a respectivului regulament nu ar îndeplini nici condiția respectării încrederii legitime a celor în cauză, nici pe cea a respectării principiului securității juridice.

117 Pe de altă parte, așa cum a subliniat chiar Comisia, faptul că textele pe care aceasta le publică în domeniul ajutorului de stat au drept scop asigurarea transparenței și previzibilității practicii sale în domeniul autorizării se opune, în principiu, aprecierii de către Comisie a compatibilității unui ajutor pe baza unei reglementări intrate în vigoare atunci când notificarea a fost deja efectuată și examinarea compatibilității ajutorului a început deja. Este evident că un astfel de mod de a proceda are drept

consecință reducerea sau chiar eliminarea caracterului previzibil al practicii de autorizare a Comisiei și nu poate decât să plaseze statele membre într-o situație de insecuritate juridică, în sensul că acestea nu pot avea niciun fel de încredere în faptul că un proiect de ajutor pe care l-au redactat în lumina criteriilor stabilite prin reglementarea în vigoare la momentul notificării va fi examinat de Comisie în raport cu aceleași criterii.

- 118 În această privință, trebuie observat că, prin Comunicarea privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal (JO 2002, C 119, p. 22, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 45), din dorința de transparență și de securitate juridică, Comisia a informat statele membre și terții cu privire la faptul că ar aprecia întotdeauna compatibilitatea cu piața comună a ajutoarelor de stat nenotificate potrivit criteriilor de fond stabilite în orice instrument în vigoare la data acordării lor. Or, nu s-ar putea admite că, în scopul determinării reglementării aplicabile pentru a aprecia compatibilitatea unui ajutor cu piața comună, ar trebui să se considere o situație ca fiind „rezolvată” atunci când este vorba de ajutoare acordate cu încălcarea obligației de notificare, în sensul că aceste ajutoare trebuie examinate în lumina criteriilor în vigoare la momentul la care acestea au fost vărsate, conform respectivei comunicări și Hotărârii Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia, punctul 94 de mai sus (punctul 118), și ca fiind „provizorie” atunci când este vorba de ajutoare notificate în mod legal, pentru care criteriile de examinare s-ar putea schimba în mod legitim până în ajunul deciziei finale și în condițiile în care întreaga procedură s-ar fi derulat în funcție de criteriile stabilite prin reglementarea în vigoare anterior.

- 119 Aplicarea practică a unei asemenea teorii ar fi o sursă de insecuritate juridică pentru statele membre și ar putea avea efecte negative, din moment ce, în perspectiva unei evoluții a reglementării aplicabile într-un sens mai strict, statele membre ar putea fi determinate să pună în executare un ajutor, mai degrabă decât să îl notifice Comisiei. De altfel, un asemenea rezultat ar fi contrar jurisprudenței potrivit căreia trebuie evitată orice interpretare care ar conduce la favorizarea nerespectării de către statul membru în cauză a articolului 88 alineatul (3) CE (a se vedea în acest sens Hotărârea Curtii din 21 noiembrie 1991, Fédération nationale du commerce extérieur, C-354/90, Rec., p. I-5505, punctul 16, și Hotărârea din 21 octombrie 2003, Van Calster și alții, C-261/01 și C-262/01, Rec., p. I-12249, punctul 63). Într-adevăr, dacă,

în cadrul unui proiect de ajutor, compatibil sau incompatibil cu piața comună, nerespectarea articolului 88 alineatul (3) CE nu ar determina mai multe riscuri sau sancțiuni decât respectarea aceleiași dispoziții, ar fi redusă în mod considerabil motivarea statelor membre de a notifica și de a aștepta o decizie referitoare la compatibilitate (Concluziile prezentate de avocatul general Jacobs în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Curții din 5 octombrie 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich și alții, C-368/04, Rec., p. I-9957, punctul 50).

120 În concluzie, rezultă atât din formularea, cât și din scopul Regulamentului de exceptare IMM, precum și din cerințele ce decurg din respectarea principiilor protecției încrederii legitime și securității juridice că acest regulament nu era de natură să se aplice în mod retroactiv.

121 Această concluzie nu ar putea fi infirmată de faptul că, așa cum se arată la punctul 86 de mai sus, Comisia ar fi autorizat, pe baza Regulamentului de exceptare IMM, numeroase scheme de ajutor notificate înaintea intrării în vigoare a acestuia, întrucât nu se pronunțase cu privire la aceste scheme înaintea intrării în vigoare a respectivului regulament. În această privință, este suficient să se arate că nu poate prevala o practică a Comisiei care este contrară principiilor rezultate din jurisprudență. În plus, după cum a afirmat reclamantul, iar Comisia nu a contestat, era vorba de măsuri de ajutor pentru investiții sau pentru formare, pentru care criteriile de apreciere, mai ales cel al intensității admise a ajutorului, rămăseseră neschimbate în raport cu cele ale reglementării anterioare (a se vedea punctul 76 de mai sus), astfel încât încrederea legitimă a celor în cauză nu putea fi în niciun caz afectată.

122 Trebuie totuși să se arate că, dacă trebuie să fie inițiată de către Comisie examinarea compatibilității unui ajutor imediat după primirea notificării, așa dar în raport cu criteriile stabilite prin reglementarea în vigoare la acea dată, o asemenea examinare nu poate fi cu adevărat realizată decât după ce toate informațiile necesare au fost comunicate, adică din momentul în care notificarea este completă. În această perspectivă, dar și pentru a evita ca o notificare să fie efectuată într-un stadiu în care

nu conține toate elementele necesare examinării sale și ca data notificării să poată fi aleasă în funcție de și în perspectiva unei schimbări a criteriilor în raport cu care trebuie apreciată compatibilitatea ajutorului, trebuie să se considere că reglementarea aplicabilă este cea în vigoare în momentul în care notificarea este completă.

- ¹²³ Este, așadar, necesar să se verifice dacă, în speță, așa cum pretinde reclamantul, notificarea inițială era completă, astfel încât Comisia nu putea invoca, așa cum o face la punctul 56 din decizia atacată, că notificarea nu a fost completă decât ulterior intrării în vigoare a Regulamentului de exceptare IMM, pentru a aprecia că acesta era aplicabil.

Cu privire la motivul întemeiat pe exhaustivitatea notificării inițiale

— Cu privire la admisibilitatea acestui motiv

- ¹²⁴ Comisia invocă inadmisibilitatea motivului întemeiat pe caracterul complet al notificării inițiale, cu argumentarea că, pe de o parte, acesta nu a fost formulat în cadrul procedurii oficiale de investigare și că, pe de altă parte, Republica Federală Germania și reclamantul nu se opuseseră nici inițierii și nici continuării procedurii oficiale de investigare, recunoscând astfel legalitatea respectivei proceduri și necesitatea informațiilor solicitate. Reclamantul nu ar putea contesta, așadar, decizia finală invocând rezerve pe care ar fi trebuit să le exprime într-un stadiu anterior al procedurii. În duplică, Comisia a precizat că inadmisibilitatea acestui motiv era strâns legată de faptul că Republica Federală Germania nu utilizase posibilitatea ce îi era oferită prin articolul 4 alineatul (6) din Regulamentul de procedură ajutor de stat și că reclamantul nu avea, prin urmare, niciun interes juridic să formuleze o acțiune cu privire la acest aspect.

125 Nu ar putea fi, așadar, reținută inadmisibilitatea acestui motiv.

126 În primul rând, trebuie arătat că, susținând că notificarea inițială era completă, reclamantul urmărește să demonstreze că schema de ajutor în cauză nu ar fi trebuit să fie apreciată în raport cu Regulamentul de exceptare IMM, intrat în vigoare ulterior respectivei notificări. Contrar afirmațiilor Comisiei în această privință, este vorba de o poziție pe care Republica Federală Germania a exprimat-o mai ales în observațiile sale privind inițierea procedurii oficiale de investigare, în care afirmă că „[a]utoritățile germane nu împărtășesc opinia Comisiei potrivit căreia examinarea schemei de ajutor nu era posibilă pe baza documentelor comunicate la 3 ianuarie 2001 și își mențin, în consecință, opinia potrivit căreia schema de ajutor trebuie să fie examinată pe baza [Orientărilor comunitare IMM din 1996] care erau în vigoare la momentul notificării”.

127 În al doilea rând, trebuie subliniat că, așa cum rezultă din jurisprudență, posibilitatea de a contesta o decizie de deschidere a procedurii oficiale de investigare nu poate avea drept consecință reducerea drepturilor procedurale ale părților interesate, împiedicându-le pe acestea să ceară anularea deciziei finale și să invoce în susținerea cererii lor vicii referitoare la toate etapele procedurii ce a condus la această decizie. Într-adevăr, nu poate fi contestat faptul că decizia de a iniția procedura oficială de investigare prezintă, chiar dacă are efecte juridice proprii și autonome, un caracter pregătitor pentru decizia finală care va stabili definitiv poziția Comisiei și în care aceasta din urmă poate reveni asupra aprecierilor făcute în decizia de deschidere. Pe de altă parte, a se admite teoria Comisiei ar avea drept consecință anticiparea dezbaterilor pe fond și confundarea diferitelor etape ale procedurilor administrative și judiciare, lipsind de sens obiectivul esențial al procedurii oficiale de investigare, care este acela de a permite părților interesate să își prezinte observațiile cu privire la toate aspectele controversate ale dosarului și Comisiei să ia decizia finală ținând seama de aceste observații (a se vedea în acest sens Hotărârea Regione Siciliana/Comisia, punctul 105 de mai sus, punctele 47, 48 și 51).

128 În speță, este suficient să se constate că decizia atacată este decizia finală care pune capăt procedurii și că aceasta produce efecte juridice obligatorii și definitive față de părțile interesate, inclusiv în ceea ce privește determinarea reglementării aplicabile. Prin urmare, reclamantul trebuie să dispună de o cale de atac împotriva întregii decizii, inclusiv împotriva părții în care aceasta stabilește că notificarea inițială nu a fost completă decât la o dată ulterioară intrării în vigoare a Regulamentului de exceptare IMM (a se vedea în acest sens Hotărârea Regione Siciliana/Comisia, punctul 105 de mai sus, punctul 49).

129 Cu privire la argumentul Comisiei potrivit căruia reclamantul nu ar avea niciun interes juridic să formuleze o acțiune privind pretinsa exhaustivitate a notificării inițiale, pe motivul că nu a utilizat posibilitatea ce îi era oferită prin articolul 4 alineatul (6) din Regulamentul de procedură ajutor de stat de a pune în executare schema de ajutor în cauză după avizarea prealabilă a Comisiei, trebuie să se arate că singura consecință ce rezultă este aceea că proiectul notificat nu a putut dobândi statutul de schemă de ajutor existentă. Întrucât schema de ajutor în cauză și-a păstrat, așadar, statutul de ajutor nou, Comisia putea în mod întemeiat să decidă inițierea procedurii oficiale de investigare în privința acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea Regione autonoma della Sardegna/Comisia, punctul 56 de mai sus, punctul 49), ceea ce reclamantul nu contestă.

130 Rezultă din cele de mai sus că nu poate fi susținut în mod întemeiat că, întrucât nu a formulat, în termenul prevăzut, acțiunea împotriva deciziei de a iniția procedura oficială de investigare și întrucât nu a utilizat articolul 4 alineatul (6) din Regulamentul de procedură, reclamantul nu mai poate invoca, în cadrul prezentei acțiuni formulate împotriva deciziei finale, că în mod greșit Comisia a considerat că notificarea nu era completă și că, prin urmare, aceasta a întârziat pe nedrept examinarea notificării.

131 Motivul întemeiat pe exhaustivitatea notificării inițiale este, așadar, admisibil.

— Cu privire la fond

- 132 Trebuie să se amintească faptul că, în temeiul articolului 4 din Regulamentul de procedură ajutor de stat, care definește termenele cărora le este supusă examinarea ajutoarelor notificate, Comisia dispune de un termen de două luni pentru a constata, după o examinare preliminară, fie că măsura notificată nu constituie un ajutor, fie că măsura notificată nu trezește îndoieli cu privire la compatibilitatea sa cu piața comună, fie că măsura notificată trezește îndoieli cu privire la compatibilitatea sa cu piața comună, caz în care Comisia decide să inițieze procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE. Termenul de două luni începe să curgă din ziua următoare primirii unei notificări complete [articolul 4 alineatul (5) a doua teză din Regulamentul de procedură ajutor de stat].
- 133 Trebuie amintit de asemenea că, potrivit unei jurisprudențe constante care a stabilit principiile aplicabile anterior intrării în vigoare a Regulamentului de procedură ajutor de stat, pentru ca o notificare să fie completă, este suficient ca, în cadrul etapei preliminare de examinare, Comisia să dispună de toate informațiile care îi permit să concluzioneze, fără să fie necesară o examinare aprofundată, că măsurile de stat sunt compatibile cu tratatul și să le distingă astfel de cele care provoacă îndoieli cu privire la această compatibilitate (Hotărârea Austria/Comisia, punctul 80 de mai sus, punctul 54). În vederea etapei preliminare, este suficient, așadar, ca notificarea să conțină, de la început sau în urma răspunsurilor statului membru la întrebările adresate de către Comisie, informațiile care sunt necesare pentru a permite acesteia din urmă să își formeze o primă opinie asupra compatibilității ajutorului cu tratatul (Hotărârea Lorenz, punctul 53 de mai sus, punctul 3, Hotărârea Austria/Comisia, punctul 80 de mai sus, punctul 56, și Hotărârea Regione autonoma della Sardegna/Comisia, punctul 56 de mai sus, punctul 40).
- 134 Cu privire la Regulamentul de procedură ajutor de stat, articolul 2 alineatul (2) prevede că o notificare este completă atunci când „statul membru furnizează în notificare toate informațiile necesare pentru a permite Comisiei să adopte o decizie în temeiul articolelor 4 și 7 (denumită în continuare «notificare completă»)”. Același regulament stabilește, la articolul 4 alineatul (5) a treia teză și la articolul 5 alineatul

(3), prin intermediul unei a doua definiții („notificarea se consideră completă” sau „[statul membru] apreciază notificarea ca fiind completă”), momentul începând cu care se consideră că aceasta este în posesia tuturor informațiilor necesare, adică atunci când Comisia nu mai solicită alte informații sau chiar ca urmare a unei declarații motivate în mod corespunzător în acest sens din partea statului membru în cauză. Această a doua definiție are, așadar, drept scop esențial să stabilească ziua din care începe să curgă termenul de două luni prevăzut la articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul de procedură ajutor de stat, ceea ce determină consecințe importante nu numai pentru statele membre, ci și pentru Comisie.

135 Definiția notificării complete prevăzută la articolul 4 alineatul (5) a treia teză, precum și cea care rezultă în mod indirect de la articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul de procedură ajutor de stat trebuie interpretate în combinație cu și în funcție de scopul articolului 4 alineatul (6) din același regulament, care prevede că, dacă în termenul de două luni Comisia nu a luat nicio decizie cu privire la o notificare completă în sensul dispozițiilor sus-menționate, „ajutorul se consideră a fi autorizat de către Comisie” și „[s]tatul membru în cauză poate pune în aplicare măsurile respective, după informarea prealabilă a Comisiei cu privire la aceasta”. O asemenea dispoziție oferă, așadar, statelor membre posibilitatea de a evita prelungirea artificială de către Comisie a duratei etapei preliminară de examinare, lăsându-le astfel în insecuritate juridică în ceea ce privește soarta ajutorului preconizat.

136 Rezultă că faptul că statul membru nu se opune, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul de procedură ajutor de stat, unei eventuale utilizări dilatorii de cereri de informații suplimentare nu poate avea, așa cum a fost subliniat la punctul 129 de mai sus, un alt efect negativ decât cel prevăzut în mod expres de sistemul în cauză, și anume imposibilitatea de a se prevala de posibilitatea prevăzută la articolul 4 alineatul (6) din același regulament de a pune în executare schema de ajutor preconizată și de a o transforma astfel în schemă de ajutor existentă.

- 137 Acest fapt nu permite, aşadar, în niciun caz să se concluzioneze că notificarea nu era completă, criteriul determinant în această privinţă fiind, conform jurisprudenţei citate la punctul 133 de mai sus, acela că notificarea conţine toate informaţiile necesare pentru a permite Comisiei să îşi formeze o primă opinie asupra compatibilităţii ajutorului cu tratatul.
- 138 Această concluzie nu este infirmată de faptul că articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul de procedură ajutor de stat impune, pentru ca notificarea să fie completă, comunicarea tuturor informaţiilor care sunt necesare Comisiei fie pentru decizia pe care aceasta trebuie să o adopte la sfârşitul examinării preliminare, fie pentru adoptarea deciziei finale asupra compatibilităţii ajutorului şi nu limitează, aşadar, ansamblul informaţiilor solicitate în notificare la cele care sunt necesare pentru a permite Comisiei să ia decizia care trebuie să intervină la sfârşitul etapei preliminare de examinare. Într-adevăr, articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul de procedură ajutor de stat trebuie interpretat în lumina faptului că, dacă măsura notificată trezeşte îndoieli în ceea ce priveşte compatibilitatea sa cu piaţa comună, Comisia este obligată să iniţieze procedura oficială de investigare şi trebuie, aşadar, să fie în măsură să cunoască toate elementele de fapt necesare în acest scop. În ceea ce priveşte toate celelalte informaţii care s-ar putea dovedi necesare în scopul adoptării deciziei finale asupra compatibilităţii ajutorului, este suficient să se arate că nici statul membru în cauză şi nici Comisia nu cunosc în avans informaţiile care se vor dovedi necesare pentru adoptarea deciziei finale, întrucât necesitatea acestor informaţii nu poate să apară decât în cursul procedurii oficiale de investigare, mai ales atunci când Comisia ia cunoştinţă de observaţiile prezentate de terţii interesaţi (a se vedea în acest sens Concluziile prezentate de avocatul general Jacobs în cauza în care s-a pronunţat Hotărârea Austria/Comisia, punctul 89 de mai sus, punctele 90 şi 91).
- 139 Prin urmare, trebuie să se considere că, aşa cum rezultă de la articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul de procedură ajutor de stat şi conform jurisprudenţei menţionate la punctul 133 de mai sus, pentru ca o notificare să fie completă, în vederea etapei preliminare de examinare, este suficient ca aceasta să conţină informaţiile care sunt necesare pentru a permite Comisiei să îşi formeze o primă opinie asupra compatibilităţii măsurii notificate cu piaţa comună şi să decidă, în caz de îndoieli cu privire la acest aspect, iniţierea procedurii oficiale de investigare.

- 140 În lumina celor de mai sus trebuie să se examineze conținutul corespondenței dintre Comisie și Republica Federală Germania și să se determine dacă, așa cum pretinde reclamantul, notificarea inițială era completă.
- 141 În această privință, trebuie amintit că, în urma notificării inițiale din 29 decembrie 2000, Comisia a solicitat în două rânduri informații complementare Republicii Federale Germania, și anume la 5 februarie și la 5 septembrie 2001. Republica Federală Germania a răspuns prin scrisorile din 12 martie și, respectiv, din 9 octombrie 2001.
- 142 Cu privire la prima solicitare de informații, transmisă prin scrisoarea din 5 februarie 2001, Comisia s-a limitat la a solicita Republicii Federale Germania să precizeze „dacă activitățile asistate «Soft Aides» [erau] compatibile cu Regulamentul de exceptare [...] IMM [...], adică dacă valoarea ajutorului prevăzut în notificarea în cauză [putea] fi redusă la cea prevăzută de Regulamentul de exceptare IMM”, și a precizat că, „[î]n cazul în care acest fapt [nu era] posibil, [era] necesară o motivare precisă (necesitate și compatibilitate în sensul politicii economice)”.
- 143 Așa cum reclamantul subliniază în mod corect, în scrisoarea sa din 5 februarie 2001, Comisia a solicitat Republicii Federale Germania, pe de o parte, o informare cu privire la compatibilitatea ajutoarelor privind serviciile de consultanță cu Regulamentul de exceptare IMM și, pe de altă parte, să precizeze dacă era dispusă să reducă valoarea ajutoarelor în cauză, pentru a le face compatibile cu respectivul regulament. Or, nu s-ar putea considera că o asemenea solicitare urmărește obținerea informațiilor privind situația de fapt necesare pentru aprecierea compatibilității schemei de ajutor notificate, ci, mai degrabă, în afara solicitării unei informări, că ar fi o sugestie făcută Republicii Federale Germania de a aduce modificările necesare pentru a pune în acord schema de ajutor în cauză cu dispozițiile Regulamentului de exceptare IMM, intrat în vigoare cu trei zile înainte.

144 Cu privire la a doua solicitare de informații a Comisiei, adresată Republicii Federale Germania prin scrisoarea din 5 septembrie 2001, aceasta urmărea, după cum însăși Comisia a precizat în răspunsul scris la una dintre întrebările adresate de Tribunal, să determine dacă, având în vedere intrarea în vigoare a Regulamentului de exceptare IMM, Republica Federală Germania menținea notificarea în raport cu toate subprogramele notificate inițial. Acest tip de informație, care fusese, de altfel, deja transmisă anterior în cadrul Comunicării din 2 august 2001 a Republicii Federale Germania, nu privea, nici aceasta, în niciun fel elemente de fapt necesare pentru efectuarea unei examinări a compatibilității schemei de ajutor notificate.

145 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se concluzioneze că nici solicitarea din 5 februarie 2001 și nici cea din 5 septembrie 2001 nu pot fi calificate ca fiind solicitări de informații de fapt necesare pentru completarea notificării inițiale și pentru a permite Comisiei să efectueze examinarea compatibilității schemei de ajutor notificate de Republica Federală Germania. Într-adevăr, chiar conținutul celor două solicitări formulate de Comisie indică faptul că aceasta avea deja formată o opinie cu privire la incompatibilitatea schemei de ajutor în cauză cu piața comună, din cauza neconformității sale cu Regulamentul de exceptare IMM.

146 Această concluzie nu ar putea fi infirmată de conținutul răspunsurilor formulate de Republica Federală Germania la scrisorile Comisiei din 5 februarie și din 5 septembrie 2001.

147 Astfel, în răspunsul său din 12 martie 2001 la scrisoarea Comisiei din 5 februarie 2001, la punctul I din comunicarea care îi era anexată, Republica Federală Germania a expus în mod clar poziția sa în ceea ce privește întrebarea dacă „posturile de ajutoare în temeiul «soft aid» [trebuiau] puse în acord cu condițiile Regulamentului

de exceptare”. Cu privire la acest punct, Republica Federală Germania face următoarele remarci:

„[...] la momentul notificării schemei de ajutor, Regulamentul de exceptare [IMM] nu intrase încă în vigoare. În consecință, autoritățile germane nu se puteau baza pe criteriile Regulamentului de exceptare [IMM] la momentul notificării [...] Situația juridică existentă la momentul notificării este cea pertinentă în scopul examinării unui ajutor de stat [...] Autoritățile germane consideră, așadar, că prezenta schemă de ajutor trebuie apreciată întotdeauna pe baza criteriilor Orientărilor comunitare [IMM din 1996].”

148 La punctul II din aceeași comunicare, Republica Federală Germania a afirmat că, în orice caz, în opinia sa, schema de ajutor notificată trebuia să poată fi de asemenea autorizată pe baza criteriilor Regulamentului de exceptare IMM. Într-adevăr, chiar dacă această schemă nu era, desigur, conformă în toate privințele cu respectivul regulament, Comisia putea totuși să o examineze direct în raport cu Tratatul CE, făcând aplicarea competenței sale largi de apreciere.

149 În contextul exprimării acestei poziții privind menținerea notificării inițiale, Republica Federală Germania a făcut o precizare referitoare la subprogramul „servicii de consultanță intensivă/coaching” în ceea ce privește intensitatea ajutorului. În comunicarea anexată răspunsului din 12 martie 2001 este, într-adevăr, indicat:

„Pentru a completa orientările notificate în acest moment, este prevăzut, în plus față de plafonul absolut de ajutor, un plafon general de ajutor de 50 % conform dispoziției Regulamentului de exceptare [...] IMM. O intensitate a ajutorului mai mare, de maximum 65 %, este prevăzută pentru întreprinderile mici (potrivit definiției UE), în limita aceluiași plafoane de ajutor absolute.”

150 Având în vedere cele de mai sus, se impune constatarea că, pe de o parte, singura chestiune concretă care figurează în scrisoarea din 5 februarie 2001 a Comisiei privește numai un aspect, și anume intensitatea ajutorului dintr-un singur subprogram dintre cele șase care constituie schema de ajutor notificată, adică acela privind „serviciile de consultanță intensivă/coaching”. Pe de altă parte, precizarea adusă de Republica Federală Germania cu privire la această chestiune, care conține într-adevăr un element nou, nu poate fi calificată drept informație necesară pentru aprecierea compatibilității ajutorului, dat fiind că Comisia putea deduce din notificare că prevederea numai a unui plafon în valoare absolută ar determina în mod necesar intensități ale ajutoarelor mai mari de 50 %.

151 Într-adevăr, astfel cum a subliniat reclamantul în răspunsul său la întrebările Tribunalului și cum s-ar putea deduce printr-un simplu calcul, plafonul stabilit în valoare absolută implica faptul că întreprinderea în cauză putea beneficia, în cel mai bun caz, de un ajutor în limită de 72,73 % și de 83,3 % dacă era o întreprindere nouă. Prin intermediul introducerii plafonului în procente, Republica Federală Germania a majorat rata ajutorului la 50 %, iar pentru întreprinderile noi la 65 %, menținând, așadar, pentru acestea o intensitate maximă a ajutorului care o depășește pe cea de 50 % prevăzută prin Regulamentul de exceptare IMM. În această privință, trebuie să se adauge că o rată a ajutorului care o depășește pe cea de 50 % este de asemenea prevăzută în ceea ce privește subprogramul „participarea la târguri și expoziții” (rată de 60 % pentru întreprinderile mici aflate în zone ce se confruntă cu probleme speciale), subprogramul „cooperare” (rată de 65 % aplicabilă în general și de până la 80 % pentru anumite proiecte specifice) și subprogramul „promovarea designului” (rată de 70 % pentru întreprinderile mici aflate în zone ce se confruntă cu probleme speciale).

152 Rezultă că impactul asupra aprecierii compatibilității schemei de ajutor în cauză al introducerii unui plafon în procente și în ceea ce privește subprogramul „servicii de consultanță intensivă/coaching”, care se adaugă plafonului în valoare absolută al ajutoarelor preconizate, prezintă un caracter marginal, îndoielile Comisiei cu privire la compatibilitatea întregii scheme cu piața comună întemeindu-se pe depășirea ratei de 50 % a intensității ajutorului, astfel cum a fost stabilită prin Regulamentul de

exceptare IMM. În orice situație, răspunsul la întrebarea formulată în scrisoarea Comisiei din 5 februarie 2001 nu era, din cauza întinderii sale limitate, deloc necesar Comisiei pentru a-și forma o primă opinie asupra compatibilității cu piața comună a întregului proiect de ajutor notificat.

153 Cu privire la răspunsul din 9 octombrie 2001 la scrisoarea din 5 septembrie 2001 a Comisiei, în afara faptului că a comunicat informații accesorii necesare în urma reuniunii din 14 iunie 2001 dintre Comisie și autoritățile germane, Republica Federală Germania s-a limitat la a reitera că menținea notificarea inițială, mai ales din cauză că schema notificată era conformă Orientărilor comunitare IMM din 1996 și că aceasta trebuie apreciată în raport cu respectivele orientări, în vigoare la data notificării sale. În plus, Republica Federală Germania a amintit în aceeași scrisoare că, potrivit Comunicării din 2 august 2001, schema de ajutor în cauză fusese pusă în aplicare între timp, în temeiul articolului 9 alineatul (1) din Regulamentul de exceptare IMM, până la data autorizării schemei de ajutor în forma notificată.

154 Chiar faptul că, așa cum rezultă din Comunicarea din 2 august 2001 sus-menționată, Republica Federală Germania a pus în executare schema de ajutor în cauză în limitele conformității sale cu Regulamentul de exceptare IMM, stabilind ca durată de valabilitate data de 31 decembrie 2008 sau data autorizării schemei în forma notificată, confirmă că aceasta nu a modificat niciodată notificarea inițială pentru a o pune în acord cu Regulamentul de exceptare IMM. Într-adevăr, Republica Federală Germania a utilizat posibilitatea oferită prin respectivul regulament de a pune în executare schema de ajutor fără a o notifica și a comunicat aceasta Comisiei, conform articolului 9 alineatul (1) din același regulament, menținând însă notificarea sa inițială, tocmai din cauza faptului că notificarea fusese efectuată înaintea intrării în vigoare a respectivului regulament.

155 În sfârșit, nu ar putea fi admis ca notificarea inițială să nu fie considerată ca fiind completă din cauza faptului că nu îndeplinește, mai ales în ceea ce privește intensitatea ajutorului, toate condițiile prevăzute prin reglementarea intrată în

vigoare ulterior notificării inițiale, și anume Regulamentul de exceptare IMM. Într-adevăr, nu numai că reclamantul a contestat aplicabilitatea respectivului regulament tocmai pentru motivul că acesta intrase în vigoare ulterior datei primirii de către Comisie a notificării inițiale, ci acesta a și declarat în mod expres că menține notificarea inițială, utilizând în același timp posibilitatea de a pune în vigoare schema sa de ajutor, fără notificare prealabilă, astfel cum prevede respectivul regulament.

156 Din cele de mai sus rezultă că notificarea inițială era completă, în sensul că aceasta conținea toate elementele necesare pentru a permite Comisiei să aprecieze compatibilitatea acesteia cu piața comună în raport cu criteriile stabilite prin reglementarea în vigoare la data primirii notificării inițiale.

157 Rezultă că al doilea motiv al reclamantului trebuie admis.

158 Față de cele de mai sus și fără să fie necesară examinarea celorlalte motive invocate de reclamant, se impun, așadar, admiterea acțiunii și anularea articolului 2 al doilea paragraf și a articolelor 3 și 4 din decizia atacată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

159 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor reclamantului.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea extinsă)

declară și hotărăște:

- 1) **Anulează articolul 2 al doilea paragraf și articolele 3 și 4 din Decizia 2003/226/CE a Comisiei din 24 septembrie 2002 privind schema de ajutor preconizată de Germania — „Program în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii — Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor din Saxonia” — Subprogramele 1 (coaching), 4 (participarea la târguri și expoziții), 5 (cooperare) și 7 (promovarea designului).**

- 2) **Obligă Comisia Comunităților Europene la plata cheltuielilor de judecată.**

Vilaras

Martins Ribeiro

Dehousse

Šváby

Jürimäe

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 3 mai 2007.

Grefier

Președinte

E. Coulon

M. Vilaras

Cuprins

Cadrul juridic	II - 1266
Istoricul cauzei	II - 1273
1. Procedura administrativă	II - 1273
2. Decizia atacată	II - 1276
Procedura și concluziile părților	II - 1278
În drept	II - 1279
1. Cu privire la motivul întemeiat pe nelegalitatea formală a deciziei atacate, rezultată din neaplicarea de către Comisie a procedurii de autorizare accelerată	II - 1280
Argumentele părților	II - 1280
Aprecierea Tribunalului	II - 1283
2. Cu privire la motivul întemeiat pe nelegalitatea materială a deciziei atacate, rezultată din faptul că Regulamentul de exceptare IMM nu era aplicabil	II - 1290
Argumentele părților	II - 1290
Aprecierea Tribunalului	II - 1298
Cu privire la aplicabilitatea Regulamentului de exceptare IMM notificărilor pendinte la data intrării sale în vigoare	II - 1298
Cu privire la motivul întemeiat pe exhaustivitatea notificării inițiale	II - 1309
— Cu privire la admisibilitatea acestui motiv	II - 1309
— Cu privire la fond	II - 1312
Cu privire la cheltuielile de judecată	II - 1320